

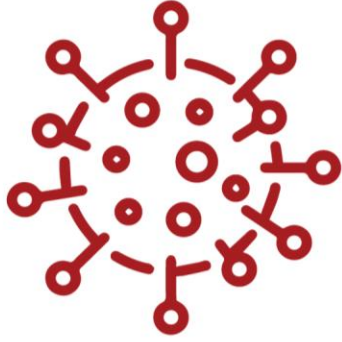

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

T.C. KUZEY ANADOLU
KALKINMA AJANSI
NORTH ANATOLIAN DEVELOPMENT AGENCY

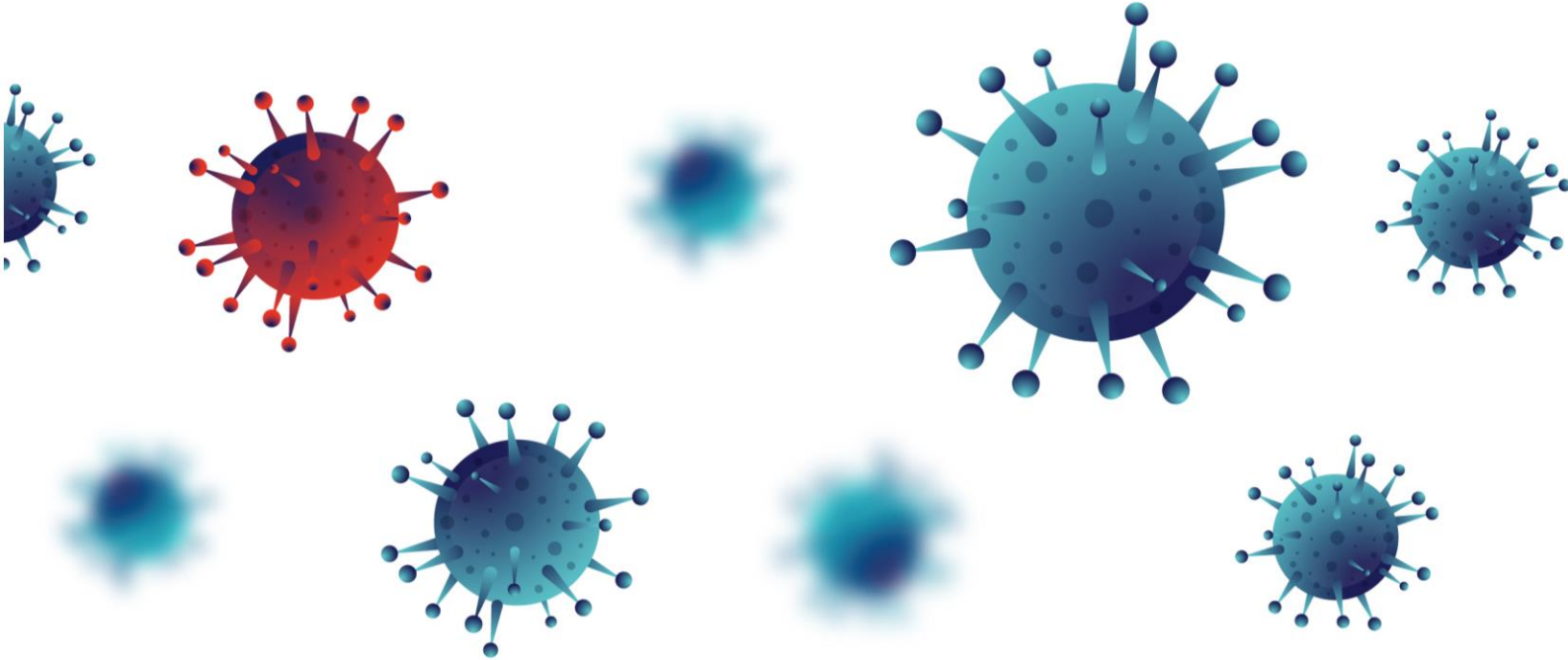
Bölgenin Pusulası, Özgün Fikirlerin Referans Noktası

COVID-19

Ekonomik ve Sosyal Etkileri Analizi

ÇANKIRI

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

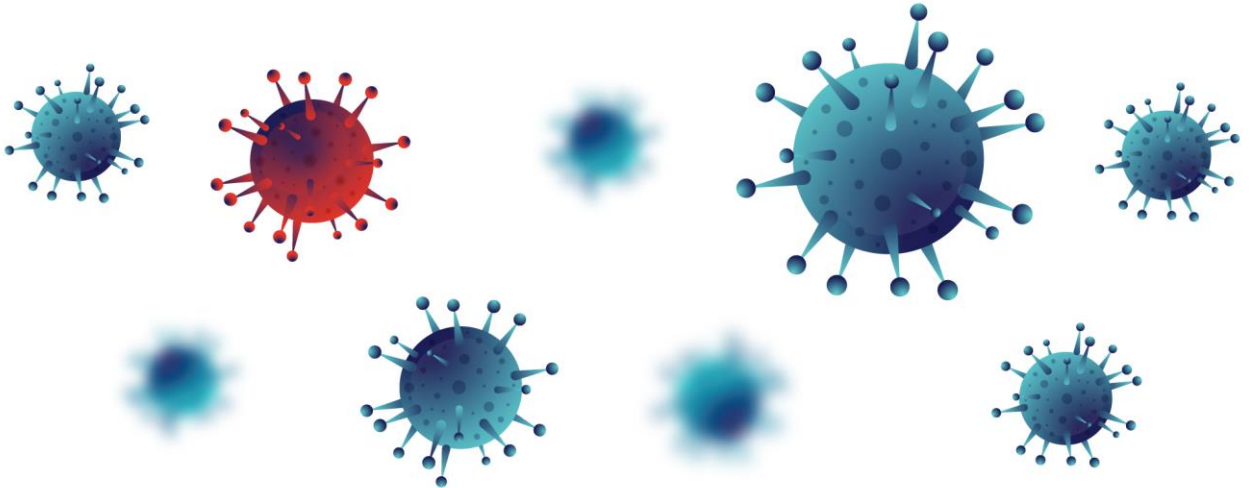
T.C. KUZEY ANADOLU
KALKINMA AJANSI
NORTH ANATOLIAN DEVELOPMENT AGENCY

Bölgelerin Pusulası, Özgün Fikirlerin Referans Noktası

COVID-19

Ekonomik ve Sosyal Etkileri Analizi

ÇANKIRI

2020 - AĞUSTOS

www.kuzka.gov.tr

Bu belge, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından yayımlanmıştır.

Belge No : 2020-...-.../....
Revizyon No :
Revizyon Tarihi :
ISBN :
Editör(ler) : Mahmut Oral TAŞÇI
Çankırı Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü
Yayın Kurulu : Mahmut Oral TAŞÇI / Çankırı Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü
Sinan KACIR / Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler
Gözde DİKMEN / Yazı İşleri
Tasarım : Sinan KACIR
Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler
Yayın Tarihi :/...../2020 / 1. Basım
Basım Yeri :

Matbaa Sertifika No:

Bu eserin her türlü yayın hakkı Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'na aittir.

Yayının kısmen ya da tamamen yayınlanması ve çoğaltılmasının fikri mülkiyet hukukuna tabidir. Kaynak gösterilmek ve atıfta bulunmak kaydı ile Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı yayınları üçüncü kişilerce kullanılabilir.

T.C. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Kuzeykent Mah. Kayın Sk. No:9 37150 KASTAMONU
Tel.: 0 (366) 212 58 52 Faks: 0 (366) 212 58 55
E-posta: bilgi@kuzka.gov.tr
www.kuzka.gov.tr

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	4
TEŞEKKÜR	8
ÖNSÖZ	9
YÖNETİCİ ÖZETİ	11
1.Hangi Sektörler Daha Fazla Etkilenmiştir?	12
2. Açılan ve Kapanan İşyeri Sayılar ve Sektörler İtibarıyla Nasıl Seyretti? 14	
9. Esnaf Kuruluş ve Sicil Terkinleri Açısından İşyeri/Esnaf Bazında Değişim Ne Şekilde ve Düzeyde Oldu?	14
3. Görece Daha Fazla Etkilenen Sektörlerin Özellikleri (emek yoğun, ithalat ara malı kullanan, ihracat odaklı vb.) Nelerdir?	17
4. Görece Daha Fazla Etkilenen İşletmelerin Özellikleri (ölçek, yaş vb.) Nelerdir?	18
5. İllerdeki Başat Sektörler Başta Olmak Üzere İstihdam ve İşsizlikteki Değişim Ne Şekilde ve Düzeyde Oldu?	18
6. Üretim, Satış ve Pazarlama Yöntemleri Açısından Ne Tür Değişimler Yaşandı?	19
7. Organize Sanayi Bölgeleri Başta Olmak Üzere Planlı Sanayi Alanları Süreçten Ne Şekilde ve Düzeyde Etkilendi?	19
8. İş Yapma Alışkanlıklarında (çalışma saatleri, uzaktan/dönüşümlü çalışma uygulamaları gibi) Yaşanan Değişimler Neler Oldu?	21
10. Salgının Kayıtdışı Ekonomiye Etkileri Ne Şekilde ve Düzeyde Oldu (mevcut kayıtdışı faaliyetler nasıl etkilendi, kayıt içine / kayıt dışına yönelme vb.) ?	21
11.Tedarik Zinciri Açısından Kırılmalar ve Fırsatlar Nelerdir?	21
12.İhracat Açısından Kayıplar ve Yeni Fırsatlar Nelerdir?	21
13. Tarımsal Üretim Açısından Salgın Kaynaklı Bir Duraksama veya Azalma Beklenmekte Midir?	26
14.Turizm Sektörüne İlişkin Gelişme ve Beklentiler Nelerdir ?	29
15.Eğitim Sektörü Salgın ve Mücadele Kapsamında Alınan Tedbirlerden Ne Şekilde ve Düzeyde Etkilendi?	30
16. Salgının Etkisiyle Birlikte Sağlık Sektöründe Ön Plana Çıkan İhtiyaç ve Sorunlar Nelerdir? Sağlık Hizmetlerinde İhtiyaçların Karşılanması Açısından Değerlendirmeleriniz Nelerdir?	32

17. Kırılgan Gruplar (Kadın, Engelli, Yaşlı, Mevsimlik İşçi, Mülteci vd.) Salgından Ne Şekilde ve Düzeyde Etkilenmiştir?	34
18. Planlanmış Büyük Ölçekli Yatırımlarda (yatırım teşviklerinden faydalanan) Bir Aksama Oldu mu?	36
19. Ajansınız veya Başka Kurumlarca Yürütülen ve Uluslararası Fonlarla Desteklenen Orta-Büyük Ölçekli Projelerde Herhangi Bir Aksama Oldu Mu?	37
20. Salgınla Mücadele Konusunda Meslek Örgütleri Ne Düzeyde Yönlendirici ve Etkili Olabildi (bilgilendirme faaliyetleri, çağrı masaları vb uygulamalar)?	38
Teknoloji ve Yenilik Altyapısı	38
T.1 Ar-Ge ve Yenilik Altyapısını Oluşturan Kurumlarda (Üniversiteler, Teknoparklar, Araştırma Merkezleri vd.) Etkiler Ne Şekilde ve Düzeyde Oldu?	38
T.2 Salgın Döneminde Ortaya Çıkan Yeni İhtiyaçlar İçin Bilişim Altyapısı Yeterli Oldu Mu?	38
Politika Önerileri	39
P.1 Uygulanan Ulusal Düzeydeki Tedbirlere İlaveten İl ve Bölgeniz Düzeyinde Hangi Tedbirlere İhtiyaç Duyulmaktadır?	39
P.2 COVID Sürecinde Ortaya Çıkan İhtiyaçlar ve Fırsatlar Değerlendirildiğinde Hangi Alanlarda Yeni Yatırımlar Beklenmektedir?	39
P.3 COVID Sonrası Ajansınız Destekleri ve Çalışmaları Hangi Sektör/Tema/Sosyal Kesime Öncelikli Olarak Odaklanmalıdır?	39
P.4 Salgın Tecrübesi Kapsamında Kayıtdışı Ekonomiyle Mücadeleye Yönelik Politika Önerileri Nelerdir?	39

TABLOLAR

Tablo 1. Çankırı'da OSB'lerde Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Sektörel Bazda Kısa Çalışma Ödeneğinden Faydalanma Durumu.....	12
Tablo 2. Çankırı'daki OSB'lerde 2019 yılı ilk 5 Aylık Elektrik Tüketimi	13
Tablo 3. Çankırı'daki OSB'lerde 2020 yılı ilk 5 Aylık Elektrik Tüketimi	13
Tablo 4. 2019 ve 2020 Yılları TR82 Bölgesi Açılan, Kapanan ve Tasfiye Edilen Şirket Sayıları	14
Tablo 5. 2019 ve 2020 Yılları TR82 Bölgesi Açılan, Kapanan ve Tasfiye Edilen Kooperatif Sayıları	15
Tablo 6. 2019 ve 2020 Yılları TR82 Bölgesi Açılan ve Kapanan Gerçek Kişi İşletme Sayıları	16
Tablo 7. Çankırı'daki Esnaf ve Sanatkar Odalarına Kayıtlı İşyeri Sayıları.....	16
Tablo 8. Çankırı'da OSB'lerde Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Sektörel Bazda Kısa Çalışma Ödeneğinden Faydalanma Durumu (Mart- Mayıs 2020)	17
Tablo 9. Çankırı'da 2020 Nisan-Mayıs-Haziran Ayları Kısa Çalışma Ödeneği Gerçekleşmesi, Ocak-Mart2020 İşe Yerleştirme Sayıları ve Nakdi Ücret Desteği Sayıları (COVID-19 kapsamında).....	18
Tablo 10. Çankırı'daki OSB'lerin Genel Durumu (31.12.2019).....	20
Tablo 11. Çankırı'daki OSB'lerin Genel Durumu (31.06.2020).....	20
Tablo 12. Çankırı İhracat Ürün - Fasil Grupları (2019 Yılı)	21
Tablo 13. Çankırı İhracat Ürün - Fasil Grupları (2020 Yılı)	22
Tablo 14. Çankırı İthalat Ürün - Fasil Grupları (2019 Yılı).....	23
Tablo 15. Çankırı İli İthalat Ürün - Fasil Grupları (2020 Yılı)	23
Tablo 16. Çankırı İhracat Rakamları ve İhracat Yapılan Ülkeler (2019 Yılı).....	24
Tablo 17. Çankırı İhracat Rakamları ve İhracat Yapılan Ülkeler (2020 Yılı)	24
Tablo 18. Çankırı İthalat Rakamları ve İthalat Yapılan Ülkeler (2019 Yılı).....	25
Tablo 19. Çankırı İthalat Rakamları ve İthalat Yapılan Ülkeler (2020 Yılı).....	25
Tablo 20. Çankırı Genelinde 2020 Yılı Çiftçilere - Yetiştiricilere Yapılan Destekler ve Türleri.....	26
Tablo 21. Çankırı İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne Uygulanan 2020 Yılı Yatırım Programı.....	26
Tablo 22. Çankırı İl Özel İdaresi 2020 Yılı Projeleri.....	27
Tablo 23. Çankırı İli 2018 ve 2019 Yılları Tarımsal Verileri.....	28
Tablo 24. Belediye İşletme Belgeli Tesislerde Doluluk Oranı	29
Tablo 25. İşletme Belgeli Tesislerde Doluluk Oranı	29
Tablo 26. Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Öğrenci Sayıları (kişi)30	
Tablo 27. Covid-19 Sürecinde Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Üretilen Mazlemeler.....	30
Tablo 28. Çankırı Devlet Hastanesi Bölümler Bazında Teknik Çalışan Sayıları	33
Tablo 29. Çankırı'da Bulunan Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonları, Bölüm ve Personel Sayısı.....	34
Tablo 30. Çankırı'da 112,122 ve 155'e gelen çağrılar kapsamında alınan ve karşılanan talep başlıkları.....	34

Tablo 31. Çankırı İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü tarafından düzenlenen seyahat izin taleplerine ait veriler	35
Tablo 32. Ocak-Mayıs 2019 Yılı Yatırım Teşvik Belgesi Alan Firma Adı, Yatırım Tutarı ve Öngörülen İstihdam Rakamları	36
Tablo 33. Ocak-Mayıs 2020 Yılı Yatırım Teşvik Belgesi Alan Firma Adı, Yatırım Tutarı ve Öngörülen İstihdam Rakamları	37
Tablo 34. Ajans Mali Destek Programları	37

TEŞEKKÜR

Bu dokümanın oluşturulması noktasında veri temininde görüş ve önerilerini paylaşan Çankırı'daki bütün kurumların idari amirlerine ve çalışanlarına teşekkür ederiz.

ÖNSÖZ

COVID19, tüm dünyayı etkisi altına alan ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak kabul edilmiş bulaşıcı bir virüs türüdür. Bu salgının tüm dünyada ve ülkemizde yalnızca sağlık yönünden değil aynı zamanda ekonomik ve sosyal etkileri de ciddi bir şekilde hissedilmiştir ve hissedilmektedir. Kitlelerde ve bireylerde davranışsal olarak büyük değişikliklere neden olmuştur. Bu dönemde uzaktan çalışma, kısa çalışma gibi sosyal mesafeyi koruyacak ve toplu halde çalışmaları asgari düzeye indirecek tedbirler tüm kurum ve kuruluşlarda uygulanmıştır ve uygulanmaktadır.

Ülkemizin ve dünyanın bu salgından bir an önce kurtulması ve yayılımın asgari düzeyde tutulabilmesi için kurumlar ve bireyler olarak üzerimize düşen bir takım görevleri yerine getirmemiz gerekmektedir. Ülkemizin bu salgından diğer ülkelere göre almış olduğu proaktif tedbirler neticesinde salgından daha az etkilendiğimiz aşıkardır. Bu rapor ile Çankırı özelinde 2019 ve 2020 yılının ilk 5 aylık ithalat-ihracat rakamları, açılan kapanan işyeri sayıları, ilin tarımsal verileri, ilde sanayideki elektrik tüketimleri vb diğer veriler karşılaştırılarak, istatistiki verilerdeki değişimlerin il özelindeki etkilerinin yorumlanması gerçekleştirilmiştir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapor Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü'nün Türkiye genelinde oluşturduğu COVID19 Salgınının Ekonomik ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi raporuna katkı sağlamak amacıyla Çankırı ile ilgili bilgileri içermektedir. Bakanlık tarafından Kalkınma Ajanslarına gönderilen soru setine mümkün olduğunca nicel veriler kullanılarak il özelinde cevaplar aranmıştır. Kurumlarla yapılan görüşmeler neticesinde mümkün olduğunca güncel 2019 ve 2020 yılının ilk 5 aylık verilerinin temin edilmesi ve karşılaştırılmasının sağlanması hedeflenmiştir. Rapor oluşturulurken veri toplama yöntemi olarak kurumların yıllık ve aylık istatistiklerinin yanında kurum müdürleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiş olup açık uçlu sorularla, derinlemesine mülakat yöntemi kullanılmıştır.

COVID19 salgınının Çankırı özelinde ne gibi etkilerinin olduğu , hangi sektörleri daha fazla etkilediği, açılan kapanan işyeri sayılarının durumları, salgının ekonomiyi, ithalat ve ihracat dengesini nasıl etkilediği, tarımsal üretim açısından salgın kaynaklı bir duraksama veya azalma beklenip beklenmediği, turizm ve sanayi sektörlerindeki etkileri, kırılgan grupların (kadın, engelli, yaşlı, mevsimlik işçi vd) salgından ne şekilde ve düzeyde etkilendiği gibi ekonomik ve sosyal konular değerlendirilmiştir.

1. Hangi Sektörler Daha Fazla Etkilenmiştir?

Sektörleri tarım, sanayi, turizm, enerji ve hizmetler olarak sınıflandırmak mümkündür. Bu başlık altında tarım, sanayi ve enerji ile ilgili bilgilere yer verilmektedir. Çalışmanın ilerleyen sayfalarında turizm ve hizmetler sektörlerine ait açıklamalar da bulunmaktadır.

Tarımsal faaliyetlerle ilgili olarak Çankırı İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Tarımsal faaliyetler ilgili aksama yaşanmaması için 65 yaş üstü sokağa çıkma yasağının olduğu dönemde tarımsal faaliyetlerle uğraşanlara özel olarak seyahat izin belgeleri düzenlenmesi il müdürlüğü tarafından sağlanmıştır. Bu belgeler hem tarımla uğraşan hem de köylerde evleri olan ve şehir merkezinde ikamet edenler için de özel olarak düzenlenmiştir. Bu seyahat izin belgeleri tarımsal faaliyetler, hayvansal faaliyetler, arıcılık faaliyetleri ve şehirlerarası, tarımsal ve hayvansal üretimle ilgili hammadde, mal ve malzeme alımı ve satımı gibi konuları içermektedir. Gıda açısından önemli olan hayvan aşılamaları, küpeleme çalışmaları gibi bütün çalışmaların aksamadan devam etmesi il müdürlüğü tarafından kontrol ve koordine edilmektedir. 2020 yılı içerisinde Çankırı özelinde COVID-19 salgınından kaynaklı, herhangi bir tarımsal faaliyette üretim aksamaması beklenmemektedir.

Çankırı'da organize sanayi bölgeleri (OSB) ve OSB'ler dışında 50 ve üzeri çalışanı olan imalat sektöründe faaliyet gösteren işyerleri sektörel olarak, kısa çalışma ödeneği açısından incelendiğinde (tablo1) en fazla etkilenen sektörlerin giyim eşyaları imalatı, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı ve elektrikli teçhizat imalatı yapan sektörler olduğu dikkat çekmektedir. Bu ilk 3 sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin faydalandığı kısa çalışma ödeneği tutarı, toplam tutarın yaklaşık %92'sini oluşturmaktadır. Tutar bazında bu oran dikkate alındığında bu ilk 3 sektörün Çankırı için en önemli sektörlerin başında geldiği dikkat çekmektedir. Kısa çalışma ödeneğinden faydalanan kişi sayısı incelendiğinde ise bu ilk 3 sektörde faaliyet gösteren işletmelerin çalışan sayısı 5.623'tür. Bu sayı oransal olarak toplamın yaklaşık %86'sını oluşturmaktadır. Kısa çalışma ödeneği açısından en az etkilenen sektörlerin ise gıda ürünleri imalatı, madencilik destekleyen hizmet faaliyetleri ve diğer madencilik ve taş ocacılığı alanında faaliyet gösteren işletmeler olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 1. Çankırı'da OSB'lerde Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Sektörel Bazda Kısa Çalışma Ödeneğinden Faydalanma Durumu

Nace Kodu	Ana Sektör Nace Açıklaması (Faaliyet Alanı)	Çalışan Sayısı (kişi)	Kısa Çalışma Ödeneği Alan İşyerlerinin Sektör Başına Toplam Ödemesi
14	Giyim eşyalarının imalatı	2.008	4.976.316
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	1.877	4.215.568
27	Elektrikli teçhizat imalatı	1.738	930.744
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	525	420.746
31	Mobilya imalatı	110	166.713
15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	141	117.348
24	Ana metal sanayii	59	81.097
26	Ölçme, test ve seyrüsefer amaçlı alet ve cihazlar ile saat imalatı	12	33.248

43	Özel inşaat faaliyetleri	40	20.216
16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı	7	10.260
8	Diğer madencilik ve taş ocaklığı	10	8.285
9	Madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri	7	7.489
10	Gıda ürünlerinin imalatı	2	6.208
Toplam		6.536	10.994.236

Kaynak: Çankırı İş-Kur İl Müdürlüğü

Çankırı’da elektrik tüketimi ile ilgili aşağıdaki 2019 ve 2020 yılına ait tablolar incelendiğinde 2019 yılının ilk 5 ayında 4 organize sanayi bölgesindeki toplam elektrik tüketimi 55 milyon kWh iken 2020 yılında ise 46,9 milyon kWh olarak düşüş gerçekleştiği dikkat çekmektedir. Nisan ve Mayıs aylarında bütün organize sanayi bölgelerinde (OSB) elektrik tüketiminde düşüş gerçekleştiği görülmektedir. 2020 yılının ikinci yarısından itibaren OSB’lerde üretim açısından bir toparlanma olacağı ve elektrik tüketim değerlerinin normale döneceği değerlendirilmektedir.

Tablo 2. Çankırı’daki OSB’lerde 2019 yılı ilk 5 Aylık Elektrik Tüketimi

Elektrik Tüketimi (kWh) (2019 Yılı)						
OSB Adı	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Toplam
Çerkeş	489.465	574.740	540.443	529.846	529.051	2.663.545
Korgun	1.676.417	1.438.813	1.462.110	1.560.264	1.769.387	7.906.991
Şabanözü	2.362.469	2.100.880	2.355.570	2.344.451	2.511.659	11.675.029
Yakıncık	6.753.480	6.163.870	6.697.450	6.278.200	7.204.150	33.097.150
Toplam	11.281.831	10.278.303	11.055.573	10.712.761	12.014.247	55.342.715

Kaynak: Çankırı BEDAŞ ve Yakıncık OSB Müdürlüğü

Tablo 3. Çankırı’daki OSB’lerde 2020 yılı ilk 5 Aylık Elektrik Tüketimi

Elektrik Tüketimi (kWh) (2020 Yılı)						
OSB Adı	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Toplam
Çerkeş	697.576	784.332	736.713	362.865	476.197	3.057.683
Korgun	1.031.027	1.001.865	1.321.696	1.105.631	951.143	5.411.362
Şabanözü	2.729.576	2.682.430	1.985.199	990.162	1.368.209	9.755.576
Yakıncık	7.800.630	7.260.680	5.984.520	2.790.570	4.860.990	28.697.390
Toplam	12.258.809	11.729.307	10.028.128	5.249.228	7.656.539	46.922.011

Kaynak: Çankırı BEDAŞ ve Yakıncık OSB Müdürlüğü

2. Açılan ve Kapanan İşyeri Sayılar ve Sektörler İtibarıyla Nasıl Seyretti?

9. Esnaf Kuruluş ve Sicil Terkinleri Açısından İşyeri/Esnaf Bazında Değişim Ne Şekilde ve Düzeyde Oldu?

Aşağıdaki tablo incelenerek 2019 ve 2020 yılları karşılaştırıldığında 2020 yılının ilk 5 ayında TR82’de kurulan şirket sayısının 69’dan 103’e çıktığı TR82 bölgesi genelinde yaklaşık %50 oranında artış yaşandığı dikkat çekmektedir. Aynı şekilde TR82 bölgesinde tasfiye edilen şirket sayılarını incelediğimizde 13’ten 21’e çıktığı dikkat çekmektedir. Kapanan şirket sayılarında ise 14’ten 11’e doğru bir azalma olduğu görülmektedir. Kurulan şirketlerin sayılarının 2019 ve 2020 yıllarında da Ocak, Şubat ve Mart aylarında en yüksek düzeyde olduğu dikkat çekmektedir. Kurulan şirket sayıları incelendiğinde şirketlerin TR82 düzeyinde yoğunlukla Kastamonu’da kurulduğu görülmektedir. 2020 yılı içinde kurulan şirketler bazındaki artışlarda Kastamonu’yu sırasıyla Çankırı ve Sinop illeri takip etmiştir.

2019 yılının ilk 5 ayı ile 2020 yılının ilk 5 ayı karşılaştırıldığında Çankırı’da ve Kastamonu’da açılan şirketlerde sayılar itibarıyla artış olduğu ancak Sinop’ta ise kurulan şirket sayısında azalma olduğu dikkat çekmektedir. Tasfiye edilen şirket sayılarında ise her 3 ilde de artış olduğu dikkat çekmektedir. Çankırı’da tasfiye edilen şirket sayısı 5’ten 6’ya, Kastamonu’da 8’den 12’ye, Sinop’ta ise 0’dan 3’e çıkmıştır. TR82 genelinde ise tasfiye edilen şirket sayısı 13’ten 21’e çıkmıştır. Kapanan şirket sayılarında ise 2019 yılının ilk 5 ayı ile 2020 yılının ilk 5 ayı karşılaştırıldığında sırasıyla Çankırı’da kapanan şirket sayısı 2’den 4’e çıkarken Kastamonu’da 10’dan 5’e düşmüştür, Sinop’ta ise 2 olarak sabit kalmıştır.

Tablo 4. 2019 ve 2020 Yılları TR82 Bölgesi Açılan, Kapanan ve Tasfiye Edilen Şirket Sayıları

Şirket		2019				2020			
		Çankırı	Kastamonu	Sinop	TR82 Bölgesi Toplam	Çankırı	Kastamonu	Sinop	TR82 Bölgesi Toplam
Ocak	Kurulan	3	13	2	18	9	14	5	28
	Tasfiye	1	4	0	5	4	3	1	8
	Kapanan	0	7	1	8	2	3	1	6
Şubat	Kurulan	0	7	10	17	5	14	5	24
	Tasfiye	0	1	0	1	0	5	2	7
	Kapanan	0	0	0	0	0	0	0	0
Mart	Kurulan	7	5	5	17	5	16	7	28
	Tasfiye	0	0	0	0	0	1	0	1
	Kapanan	0	1	1	2	1	2	1	4
Nisan	Kurulan	2	4	3	9	1	9	1	11
	Tasfiye	2	2	0	4	1	1	0	2
	Kapanan	2	0	0	2	0	0	0	0
Mayıs	Kurulan	4	4	0	8	1	10	1	12
	Tasfiye	2	1	0	3	1	2	0	3
	Kapanan	0	2	0	2	1	0	0	1
Toplam	Kurulan	16	33	20	69	21	63	19	103
	Tasfiye	5	8	0	13	6	12	3	21
	Kapanan	2	10	2	14	4	5	2	11

Kaynak: TOBB

Aşağıdaki tablodaki veriler, TR82 bölgesi için 2019 ve 2020 yılları karşılaştırılarak incelendiğinde 2020 yılının ilk 5 ayında kurulan kooperatif sayısının 13’ten 6’ya düşerek 7 azaldığı yani kurulan kooperatif

sayılarında yaklaşık %50 oranında azalma yaşandığı dikkat çekmektedir. Aynı şekilde tasfiye edilen kooperatif sayılarını incelediğimizde 7'den 5'e düşerek 2 azaldığı dikkat çekmektedir. Kapanan kooperatif sayılarında ise 10'dan 15'e doğru bir artış olduğu görülmektedir. 2020 yılının Mart ayında TR82 düzeyinde toplam kurulan kooperatif sayısı 2 iken toplam kapanan kooperatif sayısının 10'a doğru çıktığı, kurulan ve kapanan kooperatifleri kıyasladığımızda azalma olduğu dikkat çekmektedir. Kurulan kooperatif sayıları incelendiğinde kooperatiflerin TR82 düzeyinde yoğunlukla Kastamonu'da kurulduğu görülmektedir.

2019 yılının ilk 5 ayı ile 2020 yılının ilk 5 ayı karşılaştırıldığında Çankırı'da kurulan kooperatifler itibariyle azalış olduğu, tasfiye edilen ve kapanan kooperatif sayılarının sabit kaldığı dikkat çekmektedir. Kastamonu'da ise kurulan kooperatif sayısında azalma yaşanırken, tasfiye edilen ve kapanan kooperatif sayılarında da azalma yaşanmıştır. Sinop'ta kurulan kooperatif sayıları sabit kalırken, tasfiye edilen kooperatiflerin sayısının azaldığı, kapanan kooperatif sayılarında ise 2'den 8'e artış olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 5. 2019 ve 2020 Yılları TR82 Bölgesi Açılan, Kapanan ve Tasfiye Edilen Kooperatif Sayıları

Kooperatif		2019				2020			
		Çankırı	Kastamonu	Sinop	TR82 Bölgesi Toplam	Çankırı	Kastamonu	Sinop	TR82 Bölgesi Toplam
Ocak	Kurulan	1	2	1	4	0	0	0	0
	Tasfiye	2	0	0	2	0	0	0	0
	Kapanan	0	1	1	2	2	0	2	4
Şubat	Kurulan	0	1	0	1	0	1	1	2
	Tasfiye	0	0	1	1	2	1	0	3
	Kapanan	1	0	0	1	0	0	0	0
Mart	Kurulan	0	0	0	0	0	2	0	2
	Tasfiye	1	1	0	2	2	0	0	2
	Kapanan	0	0	0	0	0	4	6	10
Nisan	Kurulan	1	2	1	4	0	0	2	2
	Tasfiye	1	1	0	2	0	0	0	0
	Kapanan	1	4	0	5	1	0	0	1
Mayıs	Kurulan	1	2	1	4	0	0	0	0
	Tasfiye	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kapanan	1	0	1	2	0	0	0	0
Toplam	Kurulan	3	7	3	13	0	3	3	6
	Tasfiye	4	2	1	7	4	1	0	5
	Kapanan	3	5	2	10	3	4	8	15

Kaynak: TOBB

Aşağıdaki tablodaki veriler, TR82 bölgesi için 2019 ve 2020 yılları karşılaştırılarak incelendiğinde 2020 yılının ilk 5 ayında kurulan gerçek kişi işletmesi sayısının 33'ten 55'e çıktığı yaklaşık %66 oranında artış yaşandığı dikkat çekmektedir. Kapanan gerçek kişi işletmesi sayılarında ise 63'ten 58'e doğru bir azalma olduğu görülmektedir. Kurulan gerçek kişi işletmesi sayılarının 2020 yılının Mart, Nisan, Mayıs aylarında bir önceki senenin aynı dönemine kıyasla en yüksek düzeyde olduğu dikkat çekmektedir. Kurulan gerçek kişi işletmesi sayıları incelendiğinde gerçek kişi işletmelerinin TR82 düzeyinde yoğunlukla Kastamonu'da kurulduğu görülmektedir. Kastamonu'yu sırasıyla Sinop ve Çankırı illeri takip etmiştir. Kapanan gerçek kişi işletmesi sayıları incelendiğinde ise gerçek kişi işletmelerinin TR82 düzeyinde yoğunlukla Kastamonu'da kapandığı görülmektedir. Kastamonu'yu sırasıyla Sinop ve Çankırı illeri takip etmiştir.

Tablo 6. 2019 ve 2020 Yılları TR82 Bölgesi Açılan ve Kapanan Gerçek Kişi İşletme Sayıları

Gerçek Kişi İşletmesi		2019				2020			
		Çankırı	Kastamonu	Sinop	TR82 Bölgesi Toplam	Çankırı	Kastamonu	Sinop	TR82 Bölgesi Toplam
Ocak	Kurulan	3	7	3	13	3	4	4	11
	Kapanan	2	10	4	16	1	17	4	22
Şubat	Kurulan	0	2	2	4	1	3	3	7
	Kapanan	3	6	3	12	2	6	4	12
Mart	Kurulan	0	2	4	6	2	9	3	14
	Kapanan	3	7	3	13	0	4	6	10
Nisan	Kurulan	0	4	1	5	1	7	4	12
	Kapanan	4	3	2	9	1	6	3	10
Mayıs	Kurulan	0	2	3	5	3	7	1	11
	Kapanan	3	4	6	13	0	2	2	4
Toplam	Kurulan	3	17	13	33	10	30	15	55
	Kapanan	15	30	18	63	4	35	19	58

Kaynak: Çankırı Ticaret İl Müdürlüğü

Çankırı İl Ticaret Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Çankırı'daki Esnaf ve Sanatkar Odalarına kayıtlı işyeri sayıları incelendiğinde 2019 yılının haziran ayı sonu itibariyle toplam kayıtlı işyeri sayısı 4.058 iken 2020 yılının haziran ayı sonu itibariyle toplam kayıtlı işyeri sayısı 3.997 olduğu yaklaşık olarak %1,5 oranında azaldığı görülmektedir. Çankırı Esnaf ve Sanatkar Odasına kayıtlı işyeri sayısında azalma görülürken Çankırı Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odasına ilave 26 işyeri sayısı artışı ve Orta Esnaf ve Sanatkarlar Odasına kayıtlı işyeri sayısında da 6 yeni işyeri artışı olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 7. Çankırı'daki Esnaf ve Sanatkar Odalarına Kayıtlı İşyeri Sayıları

Esnaf ve Sanatkar Odaları	Kayıtlı İşyeri Sayıları 30.06.2019	Kayıtlı İşyeri Sayıları 30.06.2020
Çankırı Bakkalar ve Bayiler Esnaf Odası	253	234
Çankırı Esnaf ve Sanatkar Odası	937	934
Çankırı Kahveciler ve Lokantacılar Esnaf Odası	217	217
Çankırı Oto Tamirciler Esnaf ve Sanatkarlar Odası	159	155
Çankırı Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası	494	520
Çankırı Terziler, Konfeksiyoncular ve Manifaturacılar Esnaf ve Sanatkarlar Odası	154	154
Çerkeş Esnaf, Sanatkarlar ve Şoförler Odası	345	345
Ilgaz Esnaf ve Sanatkarlar Odası	309	295
Ilgaz Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası	140	126
Kızılırmak Esnaf ve Sanatkarlar Odası	225	219
Kurşunlu Esnaf ve Sanatkarlar Odası	217	204

Kurşunlu Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası	110	107
Orta Esnaf ve Sanatkarlar Odası	267	273
Şabanözü Esnaf ve Sanatkarlar Odası	231	214
Toplam	4.058	3.997

Kaynak: Çankırı Ticaret İl Müdürlüğü

3. Görece Daha Fazla Etkilenen Sektörlerin Özellikleri (emek yoğun, ithalat ara malı kullanan, ihracat odaklı vb.) Nelerdir?

Çankırı'daki organize sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren işletmeler ve OSB dışındaki 50 ve üzeri olan işletmeler sektörel olarak kısa çalışma ödeneği açısından kıyaslandığında emek yoğun, büyük ölçekli ve ihracat odaklı işletmelerin daha fazla etkilendiği değerlendirilmektedir. Ancak toparlanmasında en hızlı yine bu sektörlerde olacağı değerlendirilmektedir. Özellikle Avrupa pazarına ihracat odaklı çalışan büyük ölçekli işletmelerin toparlanmalarının daha hızlı olacağı değerlendirilmektedir. Türkiye'nin Avrupa pazarına yakınlığı ve hızlı ürün tedariki açısından konum olarak avantajının büyük ölçekli işletmeler açısından olumlu yansımalarının olacağı değerlendirilmektedir. Orta ve küçük ölçekli işletmelerin ise bu süreçten daha fazla etkileneceği ve büyük işletmelere göre bu etkinin biraz daha uzun hissedilebileceği de değerlendirilmektedir.

Aşağıdaki tabloda kısa çalışma ödeneğinden faydalanan sektörler göre değerlendirme yaptığımızda kısa çalışma ödeneğinden oransal ve sayısal olarak en yoğun faydalanan sektörlerin Çankırı'da en fazla istihdam oluşturan büyük ölçekli, emek yoğun, ihracat odaklı işletmelerin içinde yer aldığı sektörler oldukları dikkat çekmektedir.

Tablo 8. Çankırı'da OSB'lerde Faaliyet Gösteren İşyerlerinin Sektörel Bazda Kısa Çalışma Ödeneğinden Faydalanma Durumu (Mart- Mayıs 2020)

Nace Kodu	Ana Sektör - Nace Açıklaması (Faaliyet Alanı)	Çalışan Sayısı (kişi)	Kısa Çalışma Ödeneği Alan İşyerlerinin Sektör Başına Toplam Ödemesi
14	Giyim eşyalarının imalatı	2.008	4.976.316
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	1.877	4.215.568
27	Elektrikli teçhizat imalatı	1.738	930.744
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	525	420.746
31	Mobilya imalatı	110	166.713
15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	141	117.348
24	Ana metal sanayii	59	81.097
26	Ölçme, test ve seyrüsefer amaçlı alet ve cihazlar ile saat imalatı	12	33.248
43	Özel inşaat faaliyetleri	40	20.216
16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı	7	10.260
8	Diğer madencilik ve taş ocaklığı	10	8.285
9	Madencilik destekleyici hizmet faaliyetleri	7	7.489
10	Gıda ürünlerinin imalatı	2	6.208
	Toplam	6.536	10.994.236

Kaynak: Çankırı İş-Kur İl Müdürlüğü

4. Görece Daha Fazla Etkilenen İşletmelerin Özellikleri (ölçek, yaş vb.) Nelerdir?

Çankırı'da kurulu olan büyük ölçekli işletmelerin son yıllarda yatırımlarını artırmaları il için büyük önem arz etmektedir. Çankırı'da sanayi altyapısı son yıllarda organize sanayi bölgelerindeki artış ile birlikte gelişmektedir. Çankırı, özellikle yatırım teşvik sisteminin etkisiyle (Ankara ve İstanbul'a en yakın 5.bölge teşviklerinin sunulduğu tek il olması) ciddi oranda sanayi yatırımları almaktadır. Görece daha fazla etkilenen sektörler göre işletmeler değerlendirildiğinde Çankırı'daki pandemi süresince etkilenen işletmelerin büyük ölçekli işletmeler olduğu değerlendirilmektedir. Orta ve küçük boyuttaki 1-5 yıllık sermaye birikiminin daha az olduğu hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin tüketici davranışlarındaki değişikliklerle birlikte daha olumsuz etkileneceği değerlendirilmektedir.

Organize Sanayi Bölgelerindeki işletmelerin ürettikleri ürünler için belirli pazar paylarının olması sanayi de bulunan sektörlerdeki işletmeleri, diğer işletmelere göre daha rekabetçi kılmaktadır. Pandemi süresince halkın evde zaman geçirmesine bağlı olarak mutfakta kullanılan elektrikli ev aletlerinin satışlarının arttığı ile ilgili çalışmalar dikkat çekmektedir. Çankırı'da bu kapsamda elektrikli ev aletleri üretimi yapan işletmenin de süreçten siparişlerini arttırarak çıktığı değerlendirilmektedir. Aynı şekilde tıbbi medical cihazlar imalatı yapan diğer bir işletmenin de bu süreçte personel çıkarmayarak, yeni istihdam oluşturduğu da dikkat çekmektedir. Gıda imalatı yapan (un, makarna vb) işletmelerinde süreçten olumlu etkilendiği değerlendirilmektedir. Tekstil konusunda üretim yapan işletmelerinde kendilerini Avrupa pazarında yeniden olumlu olarak konumlandıracağı değerlendirilmektedir.

5. İllerdeki Başat Sektörler Başta Olmak Üzere İstihdam ve İşsizlikteki Değişim Ne Şekilde ve Düzeyde Oldu?

Başat sektörler olarak incelediğimizde Çankırı'da gıda imalatı yapan işletmeler süreçten en az etkilenen işletmeler olarak değerlendirilmektedir. Kısa çalışma ödeneği başvurusu döneminde neredeyse hiçbir destek talep etmedikleri dikkat çekmektedir. Bunun yanında büyük ölçekli işletmelerin de genel pazar hakimiyetlerinden ve gelişmiş işbirliği altyapılarından dolayı, kısa bir süreliğine de etkilenselerde, toparlanmalarının hızlı olacağı değerlendirilmektedir. İşsizlikte en fazla etkilenen sektörlerin orta ve küçük boyuttaki hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmeler olduğu ve olacağı değerlendirilmektedir.

İşkur il istihdam ve mesleki eğitim kurulu ilk altı aylık toplantı notlarına göre Çankırı'da kısa çalışma ödeneğine Nisan-Mayıs-Haziran 2020 dönemi için başvuru yapan kişi sayısı 8.414'tür. Başvuranlardan kısa çalışma ödeneği alma şartlarını sağlayan 6.692 kişiye ödeme yapılmıştır. Nisan-Mayıs ve Haziran aylarında toplam yaklaşık 16,5 milyon TL kısa çalışma ödeneği ödemesi yapılmıştır. İşsizliğin hizmetler sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde çalışanlarda artabileceği değerlendirilmektedir.

Tablo 9. Çankırı'da 2020 Nisan-Mayıs-Haziran Ayları Kısa Çalışma Ödeneği Gerçekleşmesi, Ocak-Mart2020 İşe Yerleştirme Sayıları ve Nakdi Ücret Desteği Sayıları (COVID-19 kapsamında)

2020 Nisan-Mayıs-Haziran Aylarında Kısa Çalışma Ödeneği (Covid-19 Kapsamında)	Gerçekleşme
Başvuru Yapan Kişi Sayısı	8.414
Ödeme Yapılan Kişi Sayısı	6.692
Ödeme Hak Etmeyen Kişi Sayısı	1.426
Toplam Ödeme Miktarı (Nisan-Mayıs-Haziran)(TL)	16.495.720

2020 Ocak - Mart Dönemi	Gerçekleşme
İşe Yerleştirme Sayısı	859
İşbaşı Eğitim Programı Katılımcı Sayısı	497
Toplum Yararına Program Katılımcı Sayısı	99
Toplam	1.455

Nakdi Ücret Desteği (Covid-19 Kapsamında)	Gerçekleşme
Toplam Kişi Sayısı	1.458
Toplam Ödeme Gün Sayısı	18.318
Toplam Ödeme Miktarı (Nisan) (TL)	713.341

Kaynak: İşkur il istihdam ve mesleki eğitim kurulu ilk altı aylık toplantı notları

6. Üretim, Satış ve Pazarlama Yöntemleri Açısından Ne Tür Değişimler Yaşandı?

COVID-19 sürecinde güvenli turizm, güvenli yeme içme, güvenli üretim ve işyeri gibi birçok sektörde insan sağlığı için önlemler alınmıştır. Bu kapsamda Turizm Bakanlığı bünyesinde Sağlıklı Turizm Sertifikasyon Programı başlatılmıştır. Ayrıca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde Türk Standardları Enstitüsü (TSE) tarafından koronavirus önlem kılavuzu hazırlanarak "Covid-19 Güvenli Üretim Belgesi" şartlarını sağlayan firmalara belge verilmesi ile bu sürecin sonrası döneminde firmaların güvenilir ve hijyenik üretim standartlarına uygunluğunun belgelendirilmesini de sağlanacağı değerlendirilmektedir. Uluslararası bir kalite belgesi şeklinde 'Covid-19 Güvenli Üretim Belgesi' verilmesiyle belgeyi alan sanayici için önemli avantajların olacağı değerlendirilmektedir. Bu belge ile üreticilerin ve çalışanların iş yerlerine olan güvenlerinin artması, süreçlerde verimlilik artışlarına katkıda bulunması ve insan sağlığına uygun üretimin teşvik edilmesi beklenmektedir. Ayrıca önümüzdeki dönemde uluslararası ticarette bu tip belgelendirmelerin öneminin artacağı, üretimini güvenli koşullarda gerçekleştirenlerin piyasanın da hâkimi olmaya başlayacağı değerlendirilmektedir.

Kişilerin ve ürünlerin hareketliliğinin kısıtlandığı yeni tip koronavirus (Covid-19) salgını sürecinde e-ticaret daha da önemli ve değerli hale gelmiştir. E-ticaretin gelecekteki önemini artırarak devam edeceği değerlendirilmektedir. Kamuoyunu sektörle ilgili bilinçlendirmek adına Ticaret Bakanlığı ETBİS'i, Elektronik Ticaret Bilgi Platformu'nu ve güven damgasını hayata geçirmiştir. Covid-19 salgını sürecinde dijitalleşme, e-ticaret ve e-ihracat önem kazanmaktadır. E-ticaret'in pratik olması, insanların birçok ürüne saniyeler içerisinde ulaşabilmesi, yararlanılan kampanya ve indirimlerin fazla olması, temassız ödeme imkanı, birçok ürün çeşidinin bulunması, özellikle evden çıkma ihtiyacı duyulmaması e-ticaretin önemini artırmaktadır.

7. Organize Sanayi Bölgeleri Başta Olmak Üzere Planlı Sanayi Alanları Süreçten Ne Şekilde ve Düzeyde Etkilendi?

Çankırı'da Korgun, Şabanözü, Çerkeş ilçeleri ve Merkez İlçe'de olmak üzere toplam 4 adet faal OSB bulunmaktadır. Korgun OSB'de ağırlıklı sektör grubu gıda, metal, ağaç işleri, plastik ürünleri imalatı, tekstil ve tarım malzemeleri imalatından oluşan karma tip OSB'dir. Korgun OSB toplam alanı 80 ha olup son parselasyon planındaki toplam sanayi parsel sayısı 63 adettir. Şabanözü OSB'de ise ağırlıklı sektör grubu elektronik eşya, mobilya, plastik ürünler ve tekstil imalatından oluşan karma tipi OSB'dir. Şabanözü OSB toplam alanı 57 ha olup son parselasyon planındaki toplam sanayi parsel sayısı 23 adettir. Şabanözü OSB parsel sayısına göre doluluk oranı en yüksek olan OSB'dir. Çerkeş OSB'de firmaların faaliyet alanı, metal sektörü, ağaç ve ağaç ürünleri ürünleri imalatı ile kauçuk ve plastik ürünleri imalatı üzerine olup karma tipi OSB'dir. Çerkeş OSB toplam alanı 120 ha olup son parselasyon planındaki toplam sanayi parsel sayısı 40 adettir. Ayrıca İstanbul, Kocaeli, Gebze gibi metropollere ve sanayi alanlarına yakın Türkiye'nin en batısında yer alan yatırım teşvik sisteminde 6.bölge desteklerinden (sigorta primi

işveren hissesi desteği ve vergi indirimi) faydalanan tek sanayi bölgesidir. Yakınkent OSB 2012 yılında kurulmuş olup, kauçuk ve plastik ürünleri, tekstil ve akü imalatı üzerine faaliyet gösteren büyük ölçekli firmaların faaliyet gösterdiği karma tipi OSB'dir. Yakınkent OSB toplam alanı 593 ha ile Çankırı'nın en büyük OSB'sidir. Yakınkent OSB doğrudan yabancı yatırımlar kapsamında Japon-Türk ortaklığıyla kurulmuş 516 milyon \$'lık yatırım bedelli lastik fabrikasının 2000 kişilik istihdam oluşturan imalat tesisi ve Türkiye'nin en büyükleri arasında yer alan otomotiv akü imalatı ve çorap imalatı tesislerinin yatırımları bulunmaktadır.

Çankırı genelinde organize sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren işletmeler sürecin başında olumsuz etkilenmiştir. Ancak organize sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren sanayi tesislerinin toparlanma sürecinde en olumlu etkilenecek yerler olduğu değerlendirilmektedir. Çankırı'daki organize sanayi bölgelerine yatırım planı olan işletmelerin yatırım süreçlerinin devam ettiği gözlenmektedir. Aynı şekilde il dışından gelen yeni yatırımcılarında organize sanayi bölgelerine yatırım planları da bulunmaktadır ve yatırım süreçlerinde arazi tahsisleri ve inşaat faaliyetleri devam etmektedir.

Tablo10'da Çankırı'da 2019 yılı sonu, Tablo11'de ise 2020 yılı Haziran ayı itibariyle OSB'lerdeki parsel tahsisleri ile ilgili son durum gösterilmektedir. Tablo10 ve 11 karşılaştırıldığında Çerkeş OSB'de 3 parselin birleştirilerek tek parsel haline getirilmesi nedeniyle toplam parsel sayısı 40'tan 38'e düşmüştür ve 2020 yılının ilk 6 ayında birleştirilen 3 parsel ve ayrıca 1 parsel daha yatırımcılara tahsis edilmiştir. Korgun OSB'de 2 parsel yatırımcıya tahsis edilmiştir. Şabanözü ve Yakınkent OSB'de 2020 yılının ilk 6 ayında arazi tahsisi gerçekleşmemiştir ancak mevcut yatırımcılar İş-Kur üzerinden personel alımlarına devam etmektedir ve bu OSB'lerdeki mevcut yatırımcılar diğer OSB'lerdeki mevcut işletmeler gibi kapasite artışlarına gitmektedir.

Tablo 10. Çankırı'daki OSB'lerin Genel Durumu (31.12.2019)

	OSB Adı			
	Çerkeş	Korgun	Şabanözü	Yakınkent
Son Parselasyon Planındaki Toplam Sanayi Parsel Sayısı (adet)	40	63	23	60
Tahsis Edilen Sanayi Parsel Sayısı	14	40	21	9
Tahsis Edilemeyen Boş Sanayi Parseli	26	23	2	51

Kaynak: 31.12.2019 tarihli OSB Komisyon Denetim Raporu

Tablo 11. Çankırı'daki OSB'lerin Genel Durumu (31.06.2020)

	OSB Adı			
	Çerkeş	Korgun	Şabanözü	Yakınkent
Son Parselasyon Planındaki Toplam Sanayi Parsel Sayısı (adet)	38	63	24	60
Tahsis Edilen Sanayi Parsel Sayısı	16	42	21	9
Tahsis Edilemeyen Boş Sanayi Parseli	22	21	3	51

Kaynak: 30.06.2020 tarihli OSB Komisyon Denetim Raporu

8. İş Yapma Alışkanlıklarında (çalışma saatleri, uzaktan/dönüşümlü çalışma uygulamaları gibi) Yaşanan Değişimler Neler Oldu?

Son yıllarda esnek çalışma prensiplerinden biri olan uzaktan çalışma COVID-19 dönemi boyunca gerekse kamu gerekse özel sektörde tercih edilen bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu uygulama genel olarak kamuda, danışmanlık ve eğitim hizmetleri gibi işletmelerde benimsenen bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. COVID-19 etkisinin kısmen azalmasıyla birlikte imalat sektöründe ve hemen hemen bütün alanlarda tekrar normal çalışma düzenine dönüşler başlamıştır. En önemli değişikliklerden birisi de mobilitenin azalmasına bağlı olarak eğitim ve danışmanlık gibi hizmetlerin dijital platformlara taşınması olmuştur. Bu değişim hizmet maliyetlerinde azalmaya neden olurken yeni çalışma şekillerine alışmak bakımından önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Pek çok toplantı artık görsel görüşme sistemleri üzerinden yapılmakta bu sayede ciddi zaman ve maliyet tasarrufları sağlanmaktadır.

Çalışanların motivasyonlarının artırılması, COVID-19 riskinin çalışanlarda yarattığı endişenin azaltılması açısından, işverenlerin çalışanlarını artan riskler karşısında korumak ve desteklemek adına daha fazla önlem alması gerekliliğide ortaya çıkmıştır.

10. Salgının Kayıtdışı Ekonomiye Etkileri Ne Şekilde ve Düzeyde Oldu (mevcut kayıtdışı faaliyetler nasıl etkilendi, kayıt içine / kayıt dışına yönelme vb.) ?

Bölge özelinde sahil kenarında bulunan Sinop ve Kastamonu illerinde yazın kiraya verilen evlerin bir kısmının kayıtdışı olabileceği değerlendirilmektedir. Pandemi süresince yazın tatil için otellerde konaklama taleplerinin, müstakil ev kiralama yönüne kayabileceği değerlendirilmektedir. Her sektörde olduğu gibi turizm sektöründe de kayıtdışı ekonomiye kayan faaliyetlerin tespitinin yapılması mümkün olmamakla birlikte, bazı varsayımlar üzerinden hareket edilmektedir.

11.Tedarik Zinciri Açısından Kırılmalar ve Fırsatlar Nelerdir?

12.İhracat Açısından Kayıplar ve Yeni Fırsatlar Nelerdir?

Çankırı ili 2019 yılı ilk 4 ayı için ihracat ürün-fasıl grupları incelendiğinde ilk 5 ürün-fasılı oluşturan kauçuk ve kauçuktan eşya, hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri, değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni, demir veya çelikten eşya ve kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları Çankırı ili 2019 yılı ilk 4 aylık toplam ihracatının % 97'sini oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 12. Çankırı İhracat Ürün - Fasıl Grupları (2019 Yılı)

Çankırı İhracat Ürün-Fasıl Grupları (2019 yılı)					
Ürünler - Fasıllar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Toplam
Kauçuk ve kauçuktan eşya	11.797.317	16.015.523	19.180.928	19.074.810	66.068.578
Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	2.566.783	2.558.816	3.070.429	2.261.369	10.457.397
Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	1.098.803	1.387.694	1.441.136	1.360.666	5.288.299
Demir veya çelikten eşya	375.329	105.838	2.392.253	329.429	3.202.849

Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	289.093	1.083.129	86.793	69.836	1.528.851
Toplam	16.127.325	21.151.000	26.171.539	23.096.110	86.545.974

Kaynak: TÜİK

Çankırı ili 2020 yılı ilk 4 ayı için ihracat ürün-fasıl grupları incelendiğinde ilk 5 ürün-fasılı oluşturan kauçuk ve kauçuktan eşya, hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri, değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni, demir veya çelikten eşya ve plastik ve mamullerinin Çankırı ili 2020 yılı toplam ihracatının 2019 yılında olduğu gibi yaklaşık % 97'sini oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 13. Çankırı İhracat Ürün - Fasıl Grupları (2020 Yılı)

Çankırı İhracat Ürün-Fasıl Grupları (2020 yılı)					
Ürünler - Fasıllar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Toplam
Kauçuk ve kauçuktan eşya	17.514.925	13.141.127	8.759.257	3.668.129	43.083.438
Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	3.338.993	3.261.011	3.618.788	3.109.677	13.328.469
Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	1.128.059	1.183.314	1.158.885	737.380	4.207.638
Demir veya çelikten eşya	403.185	302.861	429.893	157.323	1.293.262
Plastikler ve mamulleri	180.499	56.811	204.190	257.071	698.571
Toplam	22.565.661	17.945.124	14.171.013	7.929.580	62.611.378

Kaynak: TÜİK

COVID-19 salgınının ekonomik etkilerini ihracat açısından değerlendirmek amacıyla Tablo12 ve Tablo13'ü karşılaştırdığımızda Çankırı ilinin ilk 5 ürün-fasıl grubu bazında toplam ihracatının 2019 yılının ilk 4 ayı için toplam 86.545.974'den, 2020 yılının ilk 4 ayı için 62.611.378'e düştüğü yaklaşık olarak %40 oranında azaldığı görülmektedir. Azalış en fazla kauçuk ve kauçuktan eşya ürün-fasıl grubunda yaşanmıştır. Bu ürün fasıl grubunda 2019 yılının ilk 4 ayına göre 2020 yılının ilk 4 ayında toplam olarak yaklaşık %30 oranında azalma dikkat çekmektedir. Pandemi süresince temel gıda maddelerine olan talebin ise artış olduğu görülmektedir. 2019 yılının ilk 4 ayına göre 2020 yılında hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünlerinde yaklaşık %30 oranında artış yaşanmıştır.

Çankırı ili 2019 yılı ilk 4 ayı için ithalat ürün-fasıl grupları incelendiğinde ilk 5 ürün-fasılı oluşturan ürünlerin kauçuk ve kauçuktan eşya, hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri, değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni, demir veya çelikten eşya ve kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları Çankırı ili 2019 yılı toplam ithalatı (63,3 milyon dolar)'nın % 85'ini (54,2 milyon dolar) oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 14. Çankırı İthalat Ürün - Fasil Grupları (2019 Yılı)

Çankırı İthalat Ürün-Fasil Grupları (2019 yılı)					
Ürünler - Fasıllar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Toplam
Kauçuk ve kauçuktan eşya	5.661.981	4.855.255	4.413.575	6.893.407	21.824.218
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	2.997.171	1.949.040	5.154.357	5.876.854	15.977.422
Hububat	1.843.050	1.022.923	1.478.118	1.320.551	5.664.642
İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	1.057.476	1.265.686	1.437.957	1.674.189	5.435.308
Demir veya çelikten eşya	873.654	1.292.470	2.501.583	706.835	5.374.542
Toplam	12.433.332	10.385.374	14.985.590	16.471.836	54.276.132

Kaynak: TÜİK

Çankırı ili 2020 yılı ilk 4 ayı için ithalat ürün-fasil grupları incelendiğinde ilk 5 ürün-fasılı oluşturan kauçuk ve kauçuktan eşya, hububat, demir veya çelikten eşya, plastik ve mamulleri, inorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri ve plastikler ve mamullerinin Çankırı ili 2020 yılı toplam ithalatı (50,6 milyon dolar)'nın %80'ini (40,8 milyon dolar) oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 15. Çankırı İli İthalat Ürün - Fasil Grupları (2020 Yılı)

Çankırı İthalat Ürün-Fasil Grupları (2020 yılı)					
Ürünler - Fasıllar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Toplam
Kauçuk ve kauçuktan eşya	5.188.210	3.915.928	4.888.736	4.145.273	18.138.147
Hububat	2.763.625	2.097.606	2.078.402	2.005.073	8.944.706
Demir veya çelikten eşya	942.516	2.296.494	1.286.281	665.752	5.191.043
İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	1.477.037	658.838	1.535.240	1.027.520	4.698.635
Plastikler ve mamulleri	1.298.590	763.701	1.311.613	540.998	3.914.902
Toplam	11.669.978	9.732.567	11.100.272	8.384.616	40.887.433

Kaynak: TÜİK

COVID-19 salgınının ekonomik etkilerinin değerlendirmek amacıyla Tablo14 ve Tablo15'i karşılaştırdığımızda Çankırı ilinin ilk 5 ürün-fasil grubu bazında toplam ithalatı dikkate alındığında 2019 yılının ilk 4 ayı toplam ithalat değerinin 54.276.132'den 2020 yılının ilk 4 ayında 40.887.433'e düştüğü yaklaşık olarak %25 oranında azaldığı görülmektedir. Yıllar bazında ürün-fasılları incelendiğinde 2019 yılında ilk 4 ayı için toplam hububat grubunun ithalat değerinin 5.664.642'den 2020 yılının ilk 4 ayında 8.944.706'ya yükselerek 3.280.064 arttığı dikkat çekmektedir. Bu değer artışı COVID-19 salgını sürecinde temel gıdalara olan yönelişin arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Çankırı'da ithalatın %25 azaldığı buna karşılık ihracatın ise daha fazla azaldığı (yaklaşık %30) dikkat çekmektedir. Temel gıda ürünleri imalatı açısından ihracat fırsatları bulunduğu değerlendirilmektedir. Çankırı'nın ihracatında önemli bir yeri olan kauçuktan eşya konusunda ise ilk 4 ay içinde rakamsal olarak azalma olsa da, yıl içinde bu azalmanın (otomotiv firmalarının üretimlerini artırımlarıyla birlikte) düşeceği ve üretimin artmasına bağlı olarak yükseleceği değerlendirilmektedir. 2019 yılı içinde kazanlar,

makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler bunların aksam ve parçaları yaklaşık 16 milyon dolar ithalat ile 2. sırada yer alırken 2020 yılının ilk 4 ayında 6. sırada ve yaklaşık 3,2 milyon dolar tutarla yer almaktadır. Bu durum Çankırı’da faaliyet gösteren Japon lastik fabrikasının 2015 yılında başladığı ve ilk etapta yapmayı planladığı sabit yatırımlarını 2019 yılı içinde tamamladığından dolayı ithalatta bu kalemden bir düşüş olduğu değerlendirilmektedir.

Çankırı’nın 2019 ve 2020 yılının ilk 4 ayında ihracat yaptığı ülkeler aşağıdaki tablolardan incelendiğinde, Avrupa ülkelerine daha çok kauçuk ve kauçuktan eşya olarak otomotiv lastiği ihraç edilmektedir. Angola ve Afrika kıtasında (Madagaskar, Cibuti, Somali vd) bulunan ülkelere ise daha çok hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri ihraç edilmektedir. 2019 ve 2020 yılları ihracat rakamları ve ülkeleri incelendiğinde Avrupa ülkelerine yapılan ihracatın başta Almanya’ya olmak üzere sırasıyla Birleşik Krallık, İtalya ve Fransa’ya yapılan ihracatın toplamda yaklaşık 54 milyon dolardan 28 milyon dolara düştüğü dikkat çekmektedir. Buna karşılık ihracat yaptığımız Angola ve Macaristan’ın 2019 yılına göre 2020 yılındaki ihracat rakamlarının yaklaşık 10,3 milyon dolardan 12,1 milyon dolara yükseldiği dikkat çekmektedir. Buradaki ihracat artışının hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünlerinin ihracatından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

2019 yılının ilk 4 ayında ilk 5 ülke toplam ihracat (88,5 milyon dolar)’ın %70’ini kapsamaktadır. 2020 yılının ilk 4 ayında ise ilk 5 ülkenin toplam ihracatı toplam ihracat (64,8 milyon dolar)’ın yaklaşık %60’ını kapsamaktadır.

Tablo 16. Çankırı İhracat Rakamları ve İhracat Yapılan Ülkeler (2019 Yılı)

	Çankırı İhracat Rakamları ve İhracat Yapılan Ülkeler (\$) (2019 Yılı)				
Ülke adı	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Toplam
Almanya	3.273.698	6.457.948	10.343.269	9.757.004	29.831.919
Birleşik Krallık	3.866.846	3.909.283	3.726.475	4.873.777	16.376.381
Angola	1.890.472	2.238.996	1.864.789	1.805.188	7.799.445
İtalya	758.557	1.966.379	717.762	660.989	4.103.687
Fransa	682.500	922.859	1.272.050	1.042.322	3.919.731
Toplam	10.472.073	15.495.465	17.924.345	18.139.280	62.031.163

Kaynak: TÜİK

Tablo 17. Çankırı İhracat Rakamları ve İhracat Yapılan Ülkeler (2020 Yılı)

	Çankırı İhracat Rakamları ve İhracat Yapılan Ülkeler (\$) (2020 Yılı)				
Ülke adı	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Toplam
Almanya	7.206.863	3.896.951	2.087.479	761.380	13.952.673
Birleşik Krallık	3.677.589	3.928.292	1.682.050	15.982	9.303.913
Angola	1.463.168	2.166.874	1.815.645	1.623.295	7.068.982
Macaristan	1.032.192	1.528.822	1.257.198	1.247.443	5.065.655
Fransa	853.496	983.967	951.643	248.792	3.037.898
Toplam	14.233.308	12.504.906	7.794.015	3.896.892	38.429.121

Kaynak: TÜİK

Çankırı'nın 2019 ve 2020 yılının ilk 4 ayında ithalat yaptığı ülkeler aşağıdaki tablolardan incelendiğinde, 2019 yılı içinde Japonya yaklaşık 14,6 milyon dolar ithalat ile ilk sırada yer alırken 2020 yılının ilk 4 ayında 2. sırada ve yaklaşık 5,4 milyon dolar tutarla yer almaktadır. Bu ithalat rakamının azalmasının temel nedeninin, Çankırı'da faaliyet gösteren Japon lastik fabrikasının 2015 yılında başladığı ve ilk etapta yapmayı planladığı sabit yatırımlarını (makine ve teçhizat) 2019 yılı içinde tamamlamasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Covid19 süresince genel satışlardaki düşüşün yeni yapılacak yatırımları dolaylı yönden etkilediği ve zaman olarak biraz ötelediği değerlendirilebilir. Covid sonrasında sermayesi ve pazar hakimiyeti güçlü olan işletmelerin süreçten daha hızlı toparlanarak çıkacağı değerlendirilmektedir.

Çankırı'nın ithalat rakamları ihracat rakamları ile karşılaştırmalı olarak incelendiğinde uzak doğudan (Tayland, Endonezya ve Çin) daha çok kauçuk ve kauçuktan eşya ithal edildiği değerlendirilmektedir. Rusya'dan ise Çankırı'daki makarna ve un imalatı yapan işletmeler hububat ithalatı gerçekleştirmektedir.

2019 yılının ilk 4 ayında ilk 5 ülke, toplam ithalat(63,3 milyon dolar)'ın %60'ını kapsamaktadır. 2020 yılının ilk 4 ayında ise ilk 5 ülke, toplam ithalat(50,6 milyon dolar)'ın yaklaşık %50'sini kapsamaktadır.

Tablo 18. Çankırı İthalat Rakamları ve İthalat Yapılan Ülkeler (2019 Yılı)

	Çankırı İthalat Rakamları ve İthalat Yapılan Ülkeler (\$) (2019 Yılı)				
Ülke adı	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Toplam
Japonya	4.651.666	2.190.366	3.884.577	3.957.092	14.683.701
Çin	1.105.028	1.339.975	1.130.202	2.409.390	5.984.595
Tayland	532.605	484.248	1.961.920	2.727.762	5.706.535
Rusya Federasyonu	1.906.790	1.153.183	1.712.139	749.188	5.521.300
Endonezya	1.572.429	916.202	1.044.214	1.346.095	4.878.940
Toplam	9.768.518	6.083.974	9.733.052	11.189.527	36.775.071

Kaynak: TÜİK

Tablo 19. Çankırı İthalat Rakamları ve İthalat Yapılan Ülkeler (2020 Yılı)

	Çankırı İthalat Rakamları ve İhracat Yapılan Ülkeler (\$) (2020 Yılı)				
Ülke adı	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Toplam
Rusya Federasyonu	1.809.855	1.324.735	1.966.999	1.033.079	6.134.668
Japonya	1.663.379	1.233.233	1.233.503	1.266.944	5.397.059
Endonezya	1.480.779	1.152.749	1.020.032	784.505	4.438.065
Tayland	1.158.992	979.067	1.012.939	850.091	4.001.089
Çin	741.316	975.016	1.245.388	947.305	3.909.025
Toplam	6.854.321	5.664.800	6.478.861	4.881.924	23.879.906

Kaynak: TÜİK

13. Tarımsal Üretim Açısından Salgın Kaynaklı Bir Duraksama veya Azalma Beklenmekte Midir?

Tarımsal faaliyetlerle ilgili olarak Çankırı İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan görüşmede tarımsal faaliyetler ilgili herhangi bir aksama yaşanması beklenmediği belirtilmektedir. 2020 yılı içerisinde Çankırı özelinde COVID-19 salgınından kaynaklı herhangi bir tarımsal faaliyette üretim aksamaması yaşanması beklenmemekte olup var olan desteklemeler Çankırı İl Müdürlüğünce devam ettirilmektedir. Aşağıdaki tabloda Çankırı genelinde yapılacak olan destekleme türüne göre ödeme rakamları 2019 yılı gerçekleşmelerinin, 2020 yılı içindeki ödemeleri aksamadan devam etmektedir.

Tablo 20. Çankırı Genelinde 2020 Yılı Çiftçilere - Yetiştiricilere Yapılan Destekler ve Türleri

Destekleme Türü	Yıllar		
	2017	2018	2019*
Mazot- Kimyevi Gübre Desteği	12.865.003,54	16.157.726,31	20.910.904,64
Sertifikalı Tohumluk Kullanım Desteği	944.660,81	984.637,17	855.202,99
Yem Bitkileri Desteklemesi	738.685,11	2.428.997,27	1.888.468,24
Yağlık Prim Uygulamaları	43.316,60	67.133,80	0,00
Yurtiçi Sertifikalı Tohum Üretim Desteklemesi	49.125,00	40.000,00	0,00
Hububat Fark Desteklemesi	8.049.147,86	8.491.974,07	18.960.111,98
Çevre Amaçlı Tarım Arazisi Kor. Projesi	2.866.987,32	3.995.694,44	3.257.764,94
Çiftlik Muhasebe Veri Ağı (Çmva) Destek.	17.400,00	18.600,00	0,00
Küçük Aile İşletmeleri Desteklemeleri	409,10	532,90	8.988,20
Kırsal Kalk. Eko. Yatırımlar+Genç Çiftçi Desteği	4.530.000,00	4.680.000,00	0,00
Kırsal Kalk. Makine Ekip. Sulama Desteği	65.740,74	35.217,12	38.913,05
İl Özel İdare	1.169.527,47	1.295.554,56	858.697,95
Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Desteklemesi	70.000,00	76.000,00	69.000,00
Su Ürünleri Ürün Desteği	20.000,00	12.112,50	0,00
Hayvan Hastalıkları Tazminat Desteği	591.404,16	714.868,63	1.496.453,92
Atık Desteği	0	0	8.000,00
Hastalıktan Ari İşletme Desteği	0	0	1.250.320,00
Arıcılık Desteği	398.280,00	370.320,00	484.335,00
Çiğ Süt Desteği	187.997,96	553.543,11	680.705,48
Düve Alım Desteği	158.100,00	*	680.702,00
Anaç Manda Desteği	120.750,00	138.750,00	160.000,00
Buzağı Desteklemesi	23.564.700,00	29.271.700,00	15.956.275,00
Tiftik Üretiminin Desteklenmesi	31.779,00	31.185,00	24.154,00
Anaç Koyun-Keçi Desteklemesi	1.753.600,00	1.944.600,00	1.988.750,00
Besilik Erkek Sığır Desteklemesi	0,00	303.500,00	0,00
Hay. Gen Kay. Koruma K.baş (Akkaraman)	1.200.780,00	1.134.530,00	1.626.720,00
Hay. Gen Kay. Koruma B.baş (Yerli Kara)	85.800,00	88.800,00	88.800,00
Sürü Yöneticisi İstih. Destek.	430.000,00	420.000,00	545.000,00
Malak Desteği	122.150,00	131.250,00	76.500,00
Damızlık/Ana Arı Desteklemesi	780,00	6.585,00	0,00
TOPLAM	60.076.124,67	73.393.811,88	71.914.767,39

*2019 yılı destekleme ödemeleri devam etmektedir.

Kaynak: Çankırı İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Aşağıdaki tablo incelendiğinde Çankırı İl Tarım ve Orman Müdürlüğünce uygulanan yatırım programı kapsamındaki projelerde COVID-19 salgınından etkilenmeden devam ettiği belirtilmektedir. 2020 yılı yatırım programı kapsamında 1'i gıda, 19'u tarım amaçlı olmak üzere toplam 20 adet proje uygulanmaya konulmuştur. Program bütçesi olan yaklaşık 300 bin TL tutarının yarısı haracanmış olup, projeler aksamadan devam etmektedir.

Tablo 21. Çankırı İl Tarım ve Orman Müdürlüğünce Uygulanan 2020 Yılı Yatırım Programı

2020 Yılı Yatırım Programı	
Proje Adı	2020 Program
Bitkisel Üretimin Geliştirilmesi Projesi	15.554
Çayır Mera Yem Bitkileri Üretimini Geliştirilmesi Projesi	95.000
Hayvancılığı Geliştirme Projesi	10.000
Su Ürünleri Üretimini Geliştirme Projesi	
Bitki Sağlığı Uygulamaları Kontrolü Projesi	86.000
Tarımsal Yayım Hizmetleri Projesi	35.500
Doğal Çiçek Soğanlı Bitkileri Koruma Projesi	
Arazi Dağıtım Projesi	15.000
Arazi Toplulaştırma ve TİGH Projesi	
İyi Tarım Uygulamalarının Yaygınlaş. Ve Kontrolü Projesi	13.000
Hayvan Hastalık ve Zararlıları İle Mücadele Projesi	
Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi	2.000
Kontrol Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	
Çevre Amaçlı Tarımsal Alanların Korunması (ÇATAK) Projesi	6.520
İtri ve Tıbbi Bitkiler İle Boya Bitkileri Yetiştir. Geliştir. Projesi	6.996
Tarım Arazilerinin Devir ve Takip Sistemi	
Sularda Tarımsal Faal. Kaynaklanan Kirliliğin Kontrolü Projesi	
Gıda Hizmetleri (Cari)	10.000
İdari Kapasitenin Geliştirilmesi Projesi	
Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi	4.000
TOPLAM	299.570

Kaynak: Çankırı İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

COVID-19 salgını sürecinde tarımsal faaliyetlerle ilgili Çankırı İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün, İl Özel İdaresi projeleri kapsamında da herhangi bir aksama yaşanmamıştır. Çankırı İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile görüşmeler neticesinde aşağıdaki tablodaki verilere ulaşılmıştır. Tablo incelendiğinde il genelinde 5 adet projeye 820.090,83 TL çiftçi katkısı ve 710.658,45 TL İl Özel İdaresi katkısıyla toplam 1.529.494,28 TL 2020 yılı proje yatırımı gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Tablo 22. Çankırı İl Özel İdaresi 2020 Yılı Projeleri

İl Özel İdaresi 2020 Yılı Gerçekleşme							
No	Proje Adı	Yer İlçe/Köy	Miktarı-Çiftçi Sayısı (Adet/Kg)	Çiftçi Katkısı (TL)	İl Özel İdare Katkısı (TL)	İl Özel İdare Katkısı (%)	2020 Yılı Toplam Proje Yatırım Tutarı (TL)
1	Seracılığı Geliştirme Projesi	İl genelinde	5 adet 1008 m2 16 adet 504 m2'lik sera	191.418	446.642	30	638.061
2	Meyveciliği Geliştirme Projesi	İl genelinde	10.900 adet muhtelif meyve fidanı	41.989	27.993	40	137.660
			10.000 adet asma fidanı	23.861	45.071	70	
3	Çilek Yetiştiriciliği Projesi	İl genelinde	24.000 adet çilek fidesi 6 da	4.680	10.920	70	15.600

4	Sebzeciliği Geliştirme Projesi	İl genelinde	534.040 adet sebze fidesi	302.199	100.733	25	402.932
5	Yem Bitkileri Üretimini Geliştirme Projesi	İl genelinde	Macar Fiği 7.000 kg	26.950	22.050	45	335.240
			Korunga 22.000 kg Yonca 2.420 kg	228.992	57.248	20	
GERÇEKLEŞME TOPLAM				820.090	710.658		1.529.494

Kaynak: Çankırı İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Tarım İl Müdürlüğü ile yapılan görüşmeler neticesinde üretimde salgından kaynaklı bir azalma olmasının beklenmediği değerlendirilmektedir. Aşağıdaki taloda 2018 ve 2019 yıllarındaki ilk 20 ürün için üretim miktarları ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 23. Çankırı İli 2018 ve 2019 Yılları Tarımsal Verileri

Çankırı'daki Tarımsal Veri Adı	Birim	2019 Yılı Değerleri (Geçici Verilerdir.)	2018 Yılı Değerleri
EtTavuşu	baş	2.434.520	2.468.700
CanlıHayvanlarDeğeri	1.000 TL	1.162.208	1.036.423
BitkiselÜretimDeğeri	1.000 TL	556.362	405.339
YumurtaTavuşu	baş	481.787	500.973
HayvansalÜrünlerDeğeri	1.000 TL	339.202	289.249
Süt	ton	197.564	196.150
Buğday(Diğer)	ton	186.448	176.609
Koyun(Yerli)	baş	104.461	101.820
Sığır(Melez)	baş	78.116	72.784
Sığır(Kültür)	baş	65.105	66.078
Arpa(Diğer)	ton	60.671	50.184
Kavun	ton	57.941	57.199
Buğday(Durum)	ton	52.228	52.245
Yonca(YeşilOt)	ton	36.408	35.107
Korunga(YeşilOt)	ton	31.764	28.254
Hindi	baş	25.461	6.633
Keçi(Kıl)	baş	22.736	21.679
Fiğ(Adi)(YeşilOt)	ton	21.654	18.600
Çeltik	ton	17.482	15.575
Kaz	baş	16.639	58.982

Kaynak: TÜİK

14.Turizm Sektörüne İlişkin Gelişme ve Beklentiler Nelerdir ?

COVID-19 pandemisinin en olumsuz etkilediği sektörlerden biri olan turizm, Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) "UNWTO's Report on COVID-19 Related Tourism Restrictions" isimli çalışmasına göre, Nisan 2020'nin ilk haftasından itibaren destinasyonların %96'sı seyahatlere kısıtlama getirmiştir. Türkiye'de de 18 Nisan 2020 tarihinde şehir dışına çıkışlarda kısıtlamalara gidilmesi istatistiklere yansımıştır.

Tablo 24. Belediye İşletme Belgeli Tesislerde Doluluk Oranı

Belediye İşletmeli Tesislerde Doluluk Oranı, %				
Kastamonu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan
2019	27,73	23,67	26,85	30,67
2020	30,16	22,41	16,1	8,89
Çankırı				
2019	22,95	18,03	15,49	14,43
2020	23,19	17,64	8,4	6,49
Sinop				
2019	15,38	15,64	21,52	20,54
2020	12,52	14,87	10,78	2,54

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı , <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201120/konaklama-istatistikleri.html>

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı konaklama istatistikleri (Ocak-Nisan) değerlendirildiğinde TR82 Bölgesi belediye işletmeli tesislerde 2019 ve 2020 yılları ocak ve şubat ayları benzer doluluk oranları ile devam ederken mart ayından itibaren kritik seviyelere geldiği görülmektedir. Özellikle yaz dönemi otel dolulukları ile öne çıkan Sinop COVID-19 pandemisinden en olumsuz etkilenen şehirdir.

Tablo 25. İşletme Belgeli Tesislerde Doluluk Oranı

İşletme Belgeli Tesislerde Doluluk Oranı, %				
Kastamonu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan
2019	26,51	25,4	28,93	33,43
2020	32,5	31,37	16,63	6,41
Çankırı				
2019	33,65	29,69	30,57	33,23
2020	28,98	28,69	12,33	6,56
Sinop				
2019	20,52	19,08	27,68	29,21
2020	17,42	16,6	9,93	1,35

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı , <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201120/konaklama-istatistikleri.html>

İşletme belgeli tesislerde de benzer eğilim görülmektedir. 2020 yılı ocak ve şubat ayları bir önceki yıla paralel devam ederken mart ayından itibaren olağan seviyelerin altında seyretmektedir. Kastamonu doluluk oranı %33,43'den 6,41'e; Çankırı %33,23'den 6,56'ya; Sinop ise %29,21'den 1,35'e inmiştir.

UNWTO ilgili çalışmasında pandeminin olası etkilerine yönelik olarak 3 seneryo üzerinde durmuştur. Farklı tarihlerde sınırların açılmasına yönelik olarak %58-78 arasında uluslararası turizm varışlarında

olumsuz yönlü bir değişim beklenmektedir. Türkiye için de seyahat kısıtlamaları kaldırılmış olmak ile birlikte turizm sektöründe önceki yıllardaki seviyeye gelmesi pandeminin genel sürecindeki iyileşmelere bağlı gözükmemektedir.

15.Eğitim Sektörü Salgın ve Mücadele Kapsamında Alınan Tedbirlerden Ne Şekilde ve Düzeyde Etkilendi?

Aşağıdaki tabloda Çankırı'da okullardaki öğrenci sayıları ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Burada Covid-19 süresince Çankırı'daki kamu kurumlarının maske ve dezenfektan konusunda ihtiyaçlarına yönelik olarak üretim yapan liselerin üretim yaptıkları ürünler ile ilgili bilgiler de yer almaktadır. Çankırı'da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okulöncesi dahil olmak üzere, ilkökul, ortaokul ve liselerde toplam 27.792 öğrenci bulunmaktadır. İl genelinde ise toplam öğretmen sayısı 1.833'tür.

Tablo 26. Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Öğrenci Sayıları (kişi)

	İl Geneli Öğrenci Sayıları (kişi)
Okulöncesi	2.866
İlkokul	8.633
Ortaokul	9.024
Lise	7.269
Toplam	27.792

Kaynak: Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Aşağıdaki tabloda Covid-19 salgını süresince Çankırı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde 49,5 ton dezenfektan üretimine ilave olarak 13 öğrenci ve 7 öğretmen ile 120 kg kolonya ve 180 kg sıvı sabun imalatı gerçekleştirildiği görülmektedir. Ayrıca BİLSEM'de (Bilim ve Sanat Merkezi) 5 öğretmen ile 2.000 adet maske, Ilgaz HEM (Halk Eğitim Müdürlüğü) bünyesinde 7 öğrenci 3 öğretmen ile 2.642 adet maske imalatı gerçekleştirilmiş olup, TOBB Fen Lisesinde ise 1 öğretmenin katkılarıyla 1.000 adet maske üretimi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 27. Covid-19 Sürecinde Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Üretilen Mazlemeler

Lise Adı	Kursiyer/ Öğrenci Sayısı (kişi)	Öğretmen/ Personel Sayısı (kişi)	Üretilen Maske / Sperlik Miktarı (adet)	Üretilen Dezenfektan (kg)
BİLSEM (Bilim ve Sanat Merkezi)	-	5	2.000	-
Ilgaz Halk Eğitim Merkezi Müd.	7	3	2.642	-
TOBB Fen Lisesi	-	1	1.000	-
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	13	7	-	49.500
Toplam	20	16	5.642	49.500

Kaynak: Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Öğrencilerin sahadan çekilmesiyle birlikte çalışan ailelerinde düzeni değişmiş oldu. Bu süreçte çocuklar ve aile bireyleri birbirleriyle daha fazla vakit geçirmiş oldular. Covid-19 sürecinde çocukların evde vakit

geçirme sürelerinin artmasına bağlı olarak, boş zamanlarını değerlendirmeleri için evde zeka oyunları, satranç, boz-yap gibi vakit geçirebilecekleri ürünlere olan talebin arttığı belirtilmektedir. Çocuklar üzerinden ekonomisi dönen ticarethanelerin derinden etkilendiği değerlendirilmektedir. Öğrencilere yönelik ürün satan kırtasiyelerin satılan ürün çeşitleri değişmiştir. Çocukların el becerilerinin geliştirilmesine yönelik ürünlere olan talebin arttığı da değerlendirilmektedir. Alışverişler ile ilgili online siparişlerde bu dönemde artmıştır.

Salgın öncesinde Çankırı merkez ve ilçelerde taşıma kapsamında eğitim alan öğrenciler bulunuyordu. Salgının başlanması ile taşınalı eğitim faaliyetlerine ara verilmiş oldu. Buna ilave olarak taşınalı eğitim kapsamında okullara gelen öğrencilere sunulan yemek hizmeti veren işletmelerin de olumsuz etkilendiği değerlendirilmektedir.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından evinde televizyonu, bilgisayarı ve/veya internet erişimi olmayan öğrenciler için ayrıca ekipler kurularak bu eksikliklerin giderilmesi sağlanmaya çalışıldı. Evinde internet olmayan öğrencilere temin edilmek üzere, Bakanlık mobil iletişim şirketleri ile anlaşmalar gerçekleştirildi. Engelli öğrencilere yönelik olarak EBA üzerinden eğitim imkanı sunulmuştur.

EBA platformu üzerinden öğrencilere konu anlatımlarının yanında soru çözüm programları da düzenlenmiştir. TRT EBA TV üzerinden de öğrencilere canlı konu anlatımları ile ilgili programlar düzenlenmiştir. TRT EBA TV üzerinden alanında uzman eğitimcilerden oluşan ve her hafta farklı bir isimle 3 gün Veli Eğitim Programları yapılmıştır. Evde ailecek izlenebilecek, ailenin birlikte vakit geçirmesini sağlayacak film önerilerinde bulunulmuştur.

Yaşanan salgına bağlı olarak uzaktan eğitim sürecinde, velilerin artan yükünü paylaşmak ve biraz olsun hafifletebilmek düşüncesiyle "Aileler İçin Çocuklara Yardım Rehberi" ile "Yetişkinler ve Gençler İçin Bilgilendirme Rehberleri" nin yanı sıra "Uzaktan Eğitim Yakından İlgî" seti hazırlandı. Sette, okul öncesi, ilkökul ve ortaokulda okuyan her sınıf düzeyindeki çocuklar için ayrı etkinlikler, ayrı öneriler hazırlandı.

Öğretmenler uzaktan eğitim yoluyla canlı ders anlatımları ve soru çözüm programları yoluyla öğrencilerin yanında bulundu ve online sınavlarla bu süreçte öğrencilerin yanında yer aldılar.

Uzaktan eğitimler için öğretmenlerin bu süreçte daha verimli eğitim vermeleri için EBA'nın kullanımı ile ilgili eğitimler verildi. Uzaktan eğitimlerin EBA üzerinden kontrol edilmesi sağlandı, kaç okulda kaç öğretmen, kaç öğrenci, kaç saat ders aldı gibi istatistiklerin tutulması için altyapılar geliştirildi. Gelişen iletişim altyapıları sayesinde bürokrasideki hiyerarşik yapının birbirine ulaşımı da kolaylaşmış oldu. Şöyle ki il müdürlüğü ya da Bakanlık yetkilileri istedikleri ildeki/ilçedeki/köydeki okullardaki öğretmenlere en kısa zaman dilimi içerisinde uzaktan görüntülü görüşme platformlarıyla ulaşabilir duruma geldi.

Eğitime ve sınavlara yönelik herhangi bir aksama meydana gelmediği gibi illerde de 8 ve 12. Sınıf öğrencileri için soru paketleri hazırlanması sağlandı ve hazırlanan soruların seçilerek örnek soru kitapçıkları oluşturulması için komisyonlar kuruldu. Lisansı MEB'e ait soru kitapçıkları öğrencilerin kendilerini daha iyi yetiştirmeleri açısından Bakanlıkça oluşturuldu. Bu süreçte eğitime ve okuma-yazmaya yeni başlayan 1. Sınıf öğrencileri en fazla etkilenen grup olmuştur. Bu grubun daha az etkilenmesi ve okuma-yazmaya daha fazla özendirilmesini sağlamak amacıyla Millî Eğitim Bakanı'nın kendi seslendirmesi ile oluşturulan sesli hikayeler EBA platformunda yayınlanmıştır.

Covid-19 sürecinden önce öğrencileri telefon ve televizyon gibi elektronik cihazlardan uzak tutmaya eğilim varken salgın sonrasında bilgi teknolojilerinin kullanımının artmasıyla birlikte bu tür cihazlara olan ihtiyaçta artmıştır. Evde öğrencilerin TVleri daha sık kullanmasıyla birlikte imkanı olan ailelerin dijital ürünlere yönelik talebinin arttığı değerlendirilmektedir.

Maske ve dezefektan üretimi noktasında HEM ve Çankırı Endüstri Meslek Lisesi ildeki kurumların ihtiyacını karşılamak için üretimler gerçekleştirmiştir. Ayrıca Çankırı'daki BİLSEM ve TOBB Fen Lisesi siperlikli maske üretimi gerçekleştirmiştir.

İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Bakanlığın dijital platformları daha etkin kullanmasıyla birlikte aylık resmi yazışmalar salgın döneminde 200'lerden 40'lı rakamlara kadar gerilemiştir.

Temelde okulların kapanmasıyla birlikte;

- Öğrenci servisleri için hizmet veren işletmelerin işleri olumsuz yönde etkilendi,
- Çalışan anne ve babaların çocukları ile ilgili süreçleri etkilendi,
- Öğrencilere yemek sağlayan işletmelerin işleri olumsuz yönde etkilendi,
- Okulların boş olması nedeniyle elektrik sarfiyatları azaldı,
- Özel okullar, öğrenci yurtları salgın sürecinde kapatıldı,
- Bilişim alanlarına yönelik talep arttı (internet, online toplantı programları vb.).

Endüstri meslek liseleri ve sağlık meslek liselerinin eğitim stajları etkilenmiş oldu. İllerde bulunan İl İstihdam Kurullarında stajlar ile ilgili konuların görüşülerek öğrencilerin mağdur edilmemesine yönelik gerekli kararlar ve tedbirler alınmaktadır.

Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde görev almakta olan 74 öğretmen gönüllü olarak vefa sosyal yardımlaşma gruplarına destek vermektedir.

Bu dönemde Çankırı Devlet Hastanesinde bozulan solunum cihazının tamir gerektiren bir parçası (laringoskop) Çankırı BİLSEM de üretilmiştir. Ayrıca ücretli öğretmenlerin maaşları normal bir dönemde faaliyet gösteriyor gibi ödenmiştir. Salgın sürecinden önce Bakanlıkça okullara yeni öğretmen atamaları gerçekleştirilmiş olup, öğretmenler görevlerine başlayamamışlardır.

İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı özel sektör öğrenci yurtları, kreş, anaokulu ve üniversite yurtları boşaltılarak, ihtiyaç durumuna göre salgın döneminde yurtlar, cezaevi çalışanları, sağlık çalışanları gibi kamu personelinin hizmetine sunuldu.

20.06.2020 tarihinde yapılan LGS sınavı için Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü sınıflarda gerekli hijyen şartlarını sağlayacak şekilde düzenlemeleri gerçekleştirmiştir (Maske-dezenfektan dağıtımı, sosyal mesafe kurallarına göre sınıfların oturma düzeninin ayarlanması, taşınabilir eğitim kapsamındaki öğrencilerin okullarına erişimini kolaylaştırmak amacıyla servislerin ayarlanması, sınıfların dezenfekte edilmesi).

16. Salgının Etkisiyle Birlikte Sağlık Sektöründe Ön Plana Çıkan İhtiyaç ve Sorunlar Nelerdir? Sağlık Hizmetlerinde İhtiyaçların Karşılansması Açısından Değerlendirmeleriniz Nelerdir?

Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan kentinde başlayarak tüm dünyayı tehdit eden ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilen Koronavirüs hastalığı (Covid-19) nedeniyle 2. basamak erişkin yoğun bakım ünitesi bulunan hastaneler de pandemi hastanesi olarak hizmet verecek şekilde organize edilmiş olup, Çankırı Devlet Hastanesi ve Çankırı Özel Karatekin Hastanesi Pandemi Hastanesi olarak hizmet vermeye başlamıştır. Çankırı Devlet Hastanesi bünyesinde; 75 Uzman Hekim, 30 Pratisyen Hekim, 818 diğer personel olmak üzere toplam 923 adet çalışan bulunmaktadır. Çankırı Halk Sağlığı Hizmetleri Birimine bağlı 8 adet ve Entegre hastanesi bünyesinde hizmet veren 4 adet olmak üzere toplam 12 adet Toplum Sağlığı Merkezi bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda Çankırı Devlet Hastanesi bölümleri bazında teknik personel sayılarına yer verilmektedir.

Çankırı özelinde pandemi kurulunda ihtiyaç olması durumunda gerekli tedbirler alınmaktadır. Çankırı'da pandemi süresince il genelinde sağlık sektörünü olumsuz etkileyecek çok büyük ihtiyaç ortaya çıkmadığı gibi Çankırı ilinin kendi ihtiyaçlarını karşılayacak potansiyeli barındırdığı değerlendirilmektedir. Ayrıca Ankara gibi metropol bir kente yakın olmasının avantajlarını da etkin bir şekilde kullanmaktadır (acil bir durum ile karşılaşıldığında Ankara hinterlandı içinde yer almanın avantajları kullanılmaktadır). Çankırı'da tıbbi medikal gaz sistemleri imalatı yapan bir adet tesisin olması da il için önemli bir kazanımdır.

Çankırı'nın nüfusunun metropol illere göre daha az olmasının, salgının Çankırı'da kontrol edilebilirliğini kolaylaştırdığı değerlendirilmektedir.

Tablo 28. Çankırı Devlet Hastanesi Bölümler Bazında Teknik Çalışan Sayıları

Çankırı Devlet Hastanesi	Çalışan Teknik Personel Sayısı (kişi)
Bölüm	
Hemşirelik	202
Ebelik	52
Tıbbi Görüntüleme Teknisyeni	22
Psikoloji	2
Diyaliz Teknikerliği	5
Eczacı	8
Eczacılık Hizmetleri	1
Beslenme ve Diyetetik	4
Evde Sağlık Bakım Hizmetleri	2
Çevre Sağlığı	1
Laborant Veteriner	0
Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik	15
Yaşlı Bakım Bölümü	0
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	0
Moleküler Biyoloji ve Genetik	0
Biyomedikal Cihaz Teknikerliği	1
Odyometri Bölümü	5
Ameliyathane	1
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	8
Anestezi	14
Sosyal Hizmet ve Danışma Bölümü	4
Tıbbi Laboratuvar Teknikerliği	30
Toplam	377

Kaynak: İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu Toplantısı Notları (08.06.2020)

Aşağıdaki tabloda Çankırı ilinde bulunan Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonları ve bölümlerin personel sayıları verilmektedir. Acil Tıp Teknisyeni (ATT) bölümünde 48 ve Ambulans ve Acil Bakım Teknikeri (AABT) bölümünde ise 25 kişi olmak üzere toplam 73 personel çalışmaktadır.

Tablo 29. Çankırı'da Bulunan Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonları, Bölüm ve Personel Sayısı

Kurum Adı	Personel Sayısı	
	Bölüm (ATT)	Bölüm (AABT)
Merkez 1 Nolu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu (Tipi A1)	4	0
Merkez 2 Nolu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu (Tipi A2)	11	4
Merkez 3 Nolu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu (Tipi A2)	7	4
Merkez 4 Nolu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu (Tipi A2)	6	3
Çerkeş 1 Nolu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu (Tipi A2)	5	7
Çerkeş Devlet Hastanesi	2	0
Eldivan 1 Nolu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu (Tipi A2)	4	6
Şabanözü Devlet Hastanesi	2	-
Çankırı Devlet Hastanesi Acil Servis	7	1
Toplam	48	25

Kaynak: İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu Toplantısı Notları (08.06.2020)

17.Kırılgan Gruplar (Kadın, Engelli, Yaşlı, Mevsimlik İşçi, Mülteci vd.) Salgından Ne Şekilde ve Düzeyde Etkilenmiştir?

Covid-19 salgını süresince Çankırı il merkezindeki 65 yaş üstü ve sokağa çıkma yasağı olan kişiler kapsamındaki koordinasyon İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü tarafından sağlanmıştır. İlçelerdeki koordinasyon ise Jandarma ve Emniyet teşkilatı tarafından sağlanmıştır. Bu kapsamda Çankırı merkezde yaşayan 65 yaş üstü yaklaşık 9.800 kişi tespit edilmiştir. Bu grup haricinde yalnız yaşayan ve ihtiyaçları tamamen Afad ve vefa sosyal destek grupları tarafından karşılanan kişi sayısı yaklaşık olarak 1.000'dir. İl genelinde ilçeler dahil görev yapan vefa sosyal destek personeli sayısı 809'dur.

Vefa sosyal destek grupları kapsamında il merkezinde saha görevlisi olarak toplam 168 kişi görev yapmıştır ve ihtiyaç sahibi kesimin yaşam kalitelerinin azalmaması ve salgından asgari düzeyde etkilenmeleri için ildeki tespit edilmiş ihtiyaç sahiplerine (her 7 kişiye) 1 kişi atanmıştır. İhtiyaç sahiplerinin gereksinimlerini gidermek amacıyla irtibat kuracakları kişiler belirlenmiştir. Bütün süreç, ihtiyaç sahibinin ihtiyacı karşılayacak kişi ile eşleştirilmesi yoluyla aksamadan sağlanmıştır.

Çankırı'da 65 yaş üstü ve engelliler için 112,122 ve 155'e düşen aramalar tek elden kontrol ve koordine edilmiştir. Çankırı İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü ve vefa sosyal destek grupları bütün süreçte aktif rol almıştır. Çağrı merkezlerine ihtiyaç sahipleri tarafından yapılan başvurular ile ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 30. Çankırı'da 112,122 ve 155'e gelen çağrılar kapsamında alınan ve karşılanan talep başlıkları

	Maaş Talepleri	Banka İşlem Talepleri	Fatura İşlem Talepleri	Gıda Talepleri	Temizlik Talepleri	İlaç	Diğer	Toplam
Toplam	1.440	407	65	316	2	683	505	3.418

Kaynak: Çankırı İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere 65 yaş üstü ve sokağa çıkma yasağı olan kişilerin talepleri daha ziyade maaşlarının çekilmesi yönünde olmuştur. Bu kapsamda toplam 1.440 başvuru alınmıştır. En fazla ikinci talep ise ilaç ihtiyacının giderilmesi hususunda olmuştur. Bunları sırasıyla banka işlemleri, gıda talepleri ve fatura talepleri izlemektedir.

Çankırı'nın Ankara'ya yaklaşık 90km mesafede olması ve sanayi kuruluşlarında çalışanların bir kısmının Ankara'dan geliyor olması sanayideki üretimin aksamaması açısından önem arz etmektedir. Bu

kapsamda seyahat izinleri verilmesi Çankırı için önem arz etmektedir. Bu süreçte sanayi üretiminde ve izinlerde herhangi bir aksama yaşanmamıştır. Çankırı İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü tarafından kırılğan gruplar dahil toplam seyahat izin belgesi verilen kişi sayıları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 31. Çankırı İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü tarafından düzenlenen seyahat izin taleplerine ait veriler

Seyahat İzin Taleplerine Ait Veriler	
Kabul Edilen	6.438
Reddedilen	1.955
Belge Bekleyen	15
Yeni Talep	7
112 Vefa Programı Öncesi	3.305
Toplam	11.720

Kaynak: Çankırı İl Afet ve Acil durum Müdürlüğü

Seyahat izin belgeleri kapsamında toplam 11.720 işlem gerçekleştirilmiştir. 112 vefa programı öncesinde 3.305 talep kabul edilmişken sonrasındaki süreçte toplam 6.438 seyahat izin belgesi talebi uygun görülerek kabul edilmiştir. Başvuruların 1.955'i ise uygun bulunmadığı ve gerekli şartları sağlamadığı için reddedilmiştir.

Kırılğan gruplarla (kadın, engelli, yaşlı vd) ilgili olarak Çankırı Aile, Çalışma Ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve bağlı tüm kuruluşlar tarafından yapılan çalışmalara aşağıda yer verilmektedir;

- İlk olarak ilaçlama ve dezenfekte çalışmaları ivedilikle yapılmıştır. Ayrıca kuruluşlarda da günlük temizlik esnasında Covid-19 özelinde dezenfektan kullanımı başlatılmıştır.
- Sosyal ekonomik destekler (SED) kapsamında desteklerden faydalanılması için sağlık sorunu olan kişilerin, gerekli heyet raporları süreçlerinin kolaylaştırılması sağlanmıştır. Sosyo-ekonomik desteklerde aksama yaşanmaması için çalışmalar yapılmıştır.
- Çankırı Aile, Çalışma Ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı tüm kuruluşlarda kalanlara ve tüm personellere virüsten korunma yolları ve kişisel olarak alınacak önlemlerle alakalı eğitimler verilmiştir. İlgili tüm yatılı kuruluşlarda konaklayan bütün kişilere ve kurum dahilinde çalışan personellere günde dört defa ateş ölçümü yapılarak, ateş ölçüm tablosuna kaydedilmesi sağlanmıştır. Personellerde özellikle vardiya değişimlerinde ateş ölçümü yapılarak, ateşin yüksek çıkması durumunda ilgili personelin sağlık kuruluşlarına gönderilmesi kararı alınmış ve uygulanmıştır
- Çankırı Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı personellerden engelli ve kronik hastalığı olanlara Cumhurbaşkanlığı Genelgesi gereği idari izin kullandırılmıştır ve gündüzlü kuruluşlarda güvenli mesafe noktaları oluşturulması sağlanmıştır.
- İl Müdürlüğü ve bağlı kuruluşlarda kat koridorlarına ve odalara dezenfektanlar takılarak personellerin ve başvuruya gelen vatandaşların dezenfektan kullanımı için altyapı oluşturulmuştur ve bütün personellere medikal maske ve eldiven kullanım talimatı verilmiştir. Yatılı kuruluşlarda ziyaretçi kabulü, çarşı izni ve serbest zaman gibi dış ortamlarla fiziksel teması gerektirecek uygulamalar geçici olarak durdurulmuş; ayrıca kuruluşlara yeni kişilerin nakil kabulü ve nakil gönderilmesi zaruri durumlar haricinde geçici olarak durdurulmuştur.

- Tüm kuruluşlarda konaklayan sakinler için izole alanlar oluşturulmuştur (Çocuk için Korgun Çocuk Evleri Sitesinde, Engelli için Eldivan Umur Evlerinde, Yaşlı için Merkez ve İlgaç Huzurevlerinde izole alanlar oluşturulmuştur).
- Çankırı Valiliği İl Yazı İşleri Müdürlüğü'nün 16.03.2020 tarih ve 2394 Sayılı Korona virüs tedbirleri kapsamında Kredi Yurtlar Kurumuna ait Yurtlarda izole altına alınan vatandaşlarımıza 14 gün süreyle moral ve sosyal destek için personel görevlendirilmiştir.
- İl Müdürlüğü'nün 11 personelinin katılımıyla Korona Virüs Kriz masası oluşturulmuştur. Alınan kararlar doğrultusunda acil durumlar için tüm kuruluşlarda izolasyon odaları oluşturulmuş izolasyon evleri olarak kullanılacak yerler belirlenmiştir (Çankırı Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi Müdürlüğü ve Eldivan Zihinsel Engelliler Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi'nde bulunan engellilerin oluşabilecek Covid-19 belirtilerinde Eldivan' da bulunan 2 Umur Evi' nin İzolasyon evleri olarak kullanılması kararı alınmıştır). Sakinlerden birinde korona virüs şüphesi uyandıran şikayet tespit edildiğinde izolasyon odalarında karantina altına alınarak sağlık kuruluşları ile irtibata geçilmiştir.
- Tüm kuruluşlarda afet planları yenilenmiş ve planda yer alan görevli bilgileri güncellenmiştir. Tüm kuruluşlarda hizmet alanların odalarında kaliteli zaman geçirebilmeleri için uygun etkinlikler belirlenmiştir. Kuruluşlara acil vakalar haricinde yeni yaşlı, engelli, çocuk ve kadın girişine izin verilmemiştir.
- Pandemi süresince toplamda 2.668 kişiye psikososyal destek hizmeti verilmiştir.

18. Planlanmış Büyük Ölçekli Yatırımlarda (yatırım teşviklerinden faydalanan) Bir Aksama Oldu mu?

Aşağıdaki 2019 ve 2020 yılları ilk 5 ayındaki Çankırı'daki yatırım teşvik belgeli sabit yatırım tutarlarını kıyasladığımızda bir önceki yıla göre herhangi bir değişiklik olmadığı dikkat çekmektedir. 2019 yılı ilk 5 ayındaki toplam sabit yatırım tutarı 198 milyon TL iken 2020 yılı ilk 5 ayındaki toplam sabit yatırım tutarı 200 milyon TL'dir. Bu yatırım tutarlarına kıyasla 2019 yılında öngörülen yatırım teşvik belgeli yatırımlarla toplam 563 kişilik istihdam oluşturulması öngörülmektedir. 2020 yılı içindeki yatırım teşvik belgeli yatırımlar kapsamında 347 kişilik ilave istihdam oluşturulması öngörülmektedir.

Tablo 32. Ocak-Mayıs 2019 Yılı Yatırım Teşvik Belgesi Alan Firma Adı, Yatırım Tutarı ve Öngörülen İstihdam Rakamları

BELGE TARİHİ	FİRMANIN ADI	SABİT YATIRIM (TL)	İSTİHDAM (KİŞİ)
20.02.2019	Orta Belediye Başkanlığı	5.740.000	-
14.03.2019	Parmaks Parça Makina Kalip San. ve Tic.Ltd.Şti.	1.941.950	20
4.04.2019	Eren Çelik Ahşap ve Metal Möble San. ve Tic. Ltd. Şti.	3.630.000	10
17.04.2019	Alpin Çorap Sanayi ve Tic. A.Ş.	168.000.000	500
25.04.2019	Turco Medikal San. ve Tic. Ltd. Şti.	7.097.000	23
25.04.2019	Kurşunlu Belediye Başkanlığı	2.000.000	-
14.05.2019	Çerkeş Belediye Başkanlığı	550.000	-
31.05.2019	Lotus Döküm Makina San. ve Tic. Ltd. Şti.	9.346.702	10
Toplam		198.305.652	563

Tablo 33. Ocak-Mayıs 2020 Yılı Yatırım Teşvik Belgesi Alan Firma Adı, Yatırım Tutarı ve Öngörülen İstihdam Rakamları

BELGE TARİHİ	FİRMANIN ADI	SABİT YATIRIM (TL)	İSTİHDAM (KİŞİ)
29/01/2020	Ilgaz Belediye Başkanlığı	1.900.000	-
24/02/2020	Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	45.350.292	50
28/02/2020	Perpa Isıtma Soğutma Doğalgaz San. ve Tic. Ltd. Şti.	1.520.000	12
13/03/2020	Erna-maş Makina Tic. ve San. A.Ş.	71.500.000	140
09/04/2020	Özkent Vera İnşaat Turizm Otelcilik San. Tic. Ltd. Şti.	6.210.000	20
09/04/2020	Zeyn Biyogaz Elektrik Üretim ve Tic. A.Ş.	18.000.000	10
13/04/2020	Çankiri Yerel Yönetimleri Çevre Hizmetleri Birliği	2.400.000	-
15/04/2020	Şabanözü Belediye Başkanlığı	21.090.000	-
17/04/2020	Hisarlı Enerji İnşaat Danışmanlık San. ve Tic. Ltd. Şti.	4.938.983	3
17/04/2020	Hisarlı Enerji İnşaat Danışmanlık San. ve Tic. Ltd. Şti.	4.626.484	3
21/04/2020	Megasan Medikal Gaz Sistemleri Tıbbi Alet ve Cihazlar İnşaat Taahhüt Madencilik Nakl. Tur. İth. Ihr. San. Ve Tic. A.Ş.	8.529.065	10
22/04/2020	Gri Company Tekstil Sanayi Tic. A.Ş.	551.025	79
22/05/2020	Haser Makina San.ve Tic. A.Ş.	13.620.879	20
Toplam		200.236.728	347

19. Ajansınız veya Başka Kurumlarca Yürütülen ve Uluslararası Fonlarla Desteklenen Orta-Büyük Ölçekli Projelerde Herhangi Bir Aksama Oldu Mu?

2020 yılı itibarıyla Ajans tarafından sekiz program yürütülmektedir. Özel sektöre yönelik Turizmi Geliştirme Mali Destek Programında 19 proje desteklenmiş ve projelerin bitiş tarihi temmuz 2020 tarihi olarak belirlenmiştir. Covid-19 salgın hastalığı tüm sektörleri olumsuz etkilediği gibi turizmi de çok olumsuz etkilemiştir. Özellikle salgının devam etmesi sektördeki öngörülerini de kısıtlamaktadır. Salgın turizm sektöründe bu zamana kadar gelirden büyük azalışa neden olmuş yatırım için karar almada olumsuz şartlar doğurmuştur. Bunların sonucunda program kapsamında yürütülen projelerde 5 proje fesih talebinde bulunmuş ve karşılıklı sözleşmeler feshedilmiştir. Turizmi Geliştirme Mali Destek Programına dahil diğer projelerde ise salgın dönemine kadar yatırımlar ve alımlar dışında kalan faaliyetleri tamamlama konusunda zorluklar yaşanmaktadır. Özellikle belirsizlik nedeniyle mevcut projelerin mevcut haliyle kapatılması, tamamlanması eğilimi görülmektedir.

Bu süreçte diğer devam eden programlarda (TAG, Fizibilite, Güzümlü, Teknik destek) genel olarak ihale ve satınalmalarda aksaklıklar yaşanmıştır. Bunun telafisi için kaydedilen süre için süre uzatım talepleri gelmektedir. Bahsedilen bu programlar için Covid-19 salgını nedeniyle fesih talebi gelmemiştir.

Tablo 34. Ajans Mali Destek Programları

Program	Proje Sayısı	Bütçe (TL)	Destek Tutarı (TL)	Sözleşme Başlangıç Tarihi	Sözleşme Bitiş Tarihi
TAG	12	43.992.643	28.041.808	21.08.2019	22.08.2021
TURİZM	19	8.065.967	4.032.786	23.07.2018	24.07.2020
FZD	11	1.000.000	1.000.000	24.01.2020	25.01.2021
GPD-Boyabat	1	6.659.147	4.050.000	27.03.2020	28.03.2022
GPD-Çankırı	1	13.089.325	4.999.435	29.06.2018	30.12.2020
GPD-Borsa	1	4.802.968	3.000.000	13.02.2020	14.02.2022
Teknik Destek	4	300.000	120.750	25.12.2019	26.10.2020
SOGEP	4	4.500.000	4.500.000	18.02.2020	18.08.2021
Toplam	53	82.410.051	49.744.780		

20. Salgınla Mücadele Konusunda Meslek Örgütleri Ne Düzeyde Yönlendirici ve Etkili Olabildi (bilgilendirme faaliyetleri, çağrı masaları vb uygulamalar)?

Pandemi kapsamında Çankırı'da ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından "Covid-19 Bilgilendirme Rehberi" hazırlanarak vatandaşların erişimine sunulmuştur. Çankırı Valiliği koordinasyonunda, Covid-19 Mücadelesi Eylem ve Faaliyetleri ile ilgili toplantılar gerçekleştirilmiştir. Vefa sosyal destek grubu tarafından sosyal çalışmalar yapılmıştır. Covid-19 Psikososyal Destek Hattı faaliyetleri yürütülmüştür. Çankırı'daki kamu kurum ve kuruluşları ile meslek örgütlerinden gönüllü olarak vefa sosyal destek grubundaki çalışmalara katılımlar sağlanmıştır.

Teknoloji ve Yenilik Altyapısı

T.1 Ar-Ge ve Yenilik Altyapısını Oluşturan Kurumlarda (Üniversiteler, Teknoparklar, Araştırma Merkezleri vd.) Etkiler Ne Şekilde ve Düzeyde Oldu?

Üniversitelerde eğitim ve öğretimin ara verilmesi sonrası eğitimin aksamaması ve akademik takvimin sekteye uğramaması için üniversitelere pandemi sürecinde online programlara geçilmiştir. Önümüzdeki dönemde uzaktan eğitim programlarının eğitim sistemindeki öneminin artacağı değerlendirilmektedir. Üniversitelerin mevcut alt yapı ve insan kaynağının yeni döneme uyum sağlaması yönünde çalışmaların hızlanacağı değerlendirilmektedir.

Üniversitelerde uzaktan eğitimler gerçekleştirilmiş oldu, ayrıca bu süreçte yeni araştırma konuları ortaya çıkmış oldu. Sağlık alanındaki altyapıda ne gibi ihtiyaçlar olduğu ortaya çıktı, teknolojik ürün olarak temassız, kızılötesi ateş ölçer, solunum cihazı, maske gibi tıbbi cihazlara olan ihtiyaçlar ortaya çıkmış oldu.

T.2 Salgın Döneminde Ortaya Çıkan Yeni İhtiyaçlar İçin Bilişim Altyapısı Yeterli Oldu Mu?

Pandemi nedeniyle insanların evde kalma sürelerinin artması bir dizi psikolojik problemi beraberinde getirmiştir. Bu noktada internet kullanım talebi artış göstermiştir. Bu taleplere cevap verme noktasında özel bir problemle karşılaşmamıştır.

Politika Önerileri

P.1 Uygulanan Ulusal Düzeydeki Tedbirlere İlaven İl ve Bölgeniz Düzeyinde Hangi Tedbirlere İhtiyaç Duyulmaktadır?

Şehir girişlerinde ve belirli kamu kurumlarında ateş ölçümleri yapılmalı, başta alışveriş merkezlerinde olmak üzere sosyal mesafe kurallarına uyulması yönünde denetimler yapılmalı, pandemi kurulları tarafından alınan kararlara uyulması ve alınan kararların titizlikle uygulanması sağlanmalıdır.

P.2 COVID Sürecinde Ortaya Çıkan İhtiyaçlar ve Fırsatlar Değerlendirildiğinde Hangi Alanlarda Yeni Yatırımlar Beklenmektedir?

Sağlık turizmi, doğa turizmi ve tıbbi tekstil alanlarında yeni yatırımların gündeme gelebileceği değerlendirilmektedir.

P.3 COVID Sonrası Ajansınız Destekleri ve Çalışmaları Hangi Sektör/Tema/Sosyal Kesime Öncelikli Olarak Odaklanmalıdır?

Turizm işletmelerinin ve hizmetler sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin COVID tedbirlerine uyum sağlayabilmesi amacıyla destekler sunulabilir.

Tekstil ve hazır giyim sektöründe tıbbi tekstil yatırımları desteklenebilir.

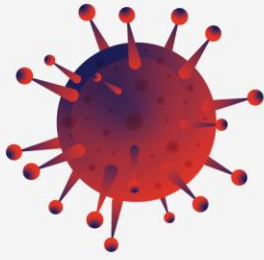
P.4 Salgın Tecrübesi Kapsamında Kayıtdışı Ekonomiyle Mücadeleye Yönelik Politika Önerileri Nelerdir?

Prim yükümlülüklerini aksatmadan yerine getiren mükelleflere kamu tarafından sunulan hizmetlerde ayrıcalık sağlayan uygulamalar hayata geçirilmelidir.

Sosyal güvenliğin önemi ve kayıt dışı istihdamın dezavantajları konusunda farklı iletişim kanalları (cep telefonu, e-posta vb.) yoluyla bilgilendirmeler yapılmalıdır.

Ücret ödemelerinin bankalar üzerinden yapılması yönünde zorlayıcı uygulamalar hayata geçirilmelidir.

Turizm sektöründe çoğunlukla internet siteleri üzerinden gerçekleşen işletme dışı konaklama faaliyetlerinin (otel, pansiyon, günübirlik ev, vb.) ve rezervasyonların takibi yapılmalıdır.

Kuzeykent Mah. Kayın Sk. No:9 37150 / KASTAMONU
Tel.: +90 366 212 58 52 • Faks: +90 366 212 58 55

✉ bilgi@kuzka.gov.tr | www.kuzka.gov.tr

ISBN 978-605-.....

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılmaz

TC_KUZKA

TC KUZKA

tc_kuzka

TC KUZKA